

Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Τεχνολογικού Τομέα Πειραιά
Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής

Πτυχιακή Εργασία με Θέμα:
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία
The Impact of Capital Controls on the Greek Economy

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ιωαννίδου Σοφία

Φοιτήτρια: Διόγου Χρυσούλα

ΑΜ:14936

ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
Κεφάλαιο Πρώτο Η «φτωχοποίηση» της μεσαίας τάξης και οι συνέπειες στην οικονομία από φορολογική – οικονομοτεχνική άποψη.....	7
Σχετικά σχόλια και ανάλυση	9
"Παλαιό" και "νέο" χρήμα.....	10
Η κατάρρευση των καταθέσεων και το χρονικό της επιβολής.....	11
Ο ρόλος ΤτΕ και τραπεζών.....	12
Καταγραφή επιπτώσεων στις επιχειρήσεις από την επιβολή capital controls από τον Σύνδεσμο Βιομηχανιών Ελλάδος	13
Κεφάλαιο Δεύτερο Η κρίση παραγόντων του επιχειρηματικού και χρηματοοικονομικού κόσμου	17
Η κρίση του Συνδέσμου Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών	17
Η κρίση της Εθνικής Τράπεζας	19
Η άποψη Τράπεζα της Ελλάδος με αφορμή και το Brexit	22
Η κρίση παραγόντων του ασφαλιστικού κλάδου	24
Η άποψη υπερχρεωμένων εταιρειών	25
Η άποψη εταιρειών του κλάδου Πληροφορικής (επανάληψη της προηγούμενης έρευνας αλλά σε πιο ειδικευμένο επίπεδο)	25
Μέτρα αντιμετώπισης – προτάσεις	30
Κεφάλαιο Τρίτο Η επίδραση των Capital Controls στο B-C ηλεκτρονικό εμπόριο και την ηλεκτρονική τραπεζική. Πρωτογενής Έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών	31
Λόγοι χρήσης internet	31
Τρόπος πληρωμής που χρησιμοποιούν συνήθως για τις online αγορές	32
Αλλαγή online συμπεριφοράς λόγω Capital Controls.....	33
Συνήθης χρήση υπηρεσιών e-banking.....	33
Συναλλαγές e-banking που πραγματοποιήθηκαν μετά την έναρξη των Capital Controls ..	34
Κατηγορίες online αγορών που περιορίστηκαν κυρίως μετά την ανακοίνωση των Capital Controls	35
Κατηγορίες online αγορών που αυξήθηκαν κυρίως μετά την ανακοίνωση των Capital Controls	36
Ακυρώσεις και προβλήματα με τις online αγορές.....	37
Τα προβλήματα που αντιμετώπισαν με ηλεκτρονικά καταστήματα	38
Online αγορές που δεν είχαν πραγματοποιηθεί.....	40
Εάν εξαιτίας των Capital Controls αντιμετώπισετε πρόβλημα με αγορές σε ηλεκτρονικά καταστήματα του εξωτερικού θα	42
Προβλήματα λόγω Capital Controls που ξεπεράστηκαν με το ηλεκτρονικό εμπόριο και την ηλεκτρονική τραπεζική	43

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Παράρτημα Ι Περαιτέρω Στοιχεία	44
Οι επιπτώσεις των Capital Controls ανά εμπορικό κλάδο	46
Οι επιπτώσεις των capital controls στην αγορά.....	46
Προβλήματα στη μεθοδολογία της ΕΛΣΤΑΤ	48
IBHS: Απώλειες στις πωλήσεις προϊόντων τεχνολογίας λόγω capital controls.....	49
Χρηματοοικονομική ανάλυση του κλάδου	50
Παράρτημα ΙΙ Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου	51
Επίλογος	57
Πηγές	60

Εισαγωγή

Η χώρα μας από τον Ιούνιο του 2015 βρίσκεται υπό τραπεζικό κεφαλαιακό περιορισμό και έλεγχο. Είναι μια κατάσταση που προήλθε από την επαπειλούμενη δημοσιονομική κατάρρευση (ή πτώχευση), η οποία πλανάται πάνω από τη χώρα μας εδώ και περίπου επτά χρόνια, αλλά χειροτέρευσε από μια τροπή που πήρε η κατάσταση, όταν οι πολιτικές μας ήρθαν σε διαφωνία με τους δανειστές. Ο φόβος του κλεισίματος των τραπεζών, της ανάληψης όλων των χρημάτων από τους αποταμιευτές και της κατάρρευσης και του τραπεζικού συστήματος οδήγησε στην απόφαση των capital controls, ως μέτρο προστασίας τους και πράγματι ως τέτοιο λειτουργεί για αυτές, μεταφέροντας όμως κάποιες παρενέργειες στον επιχειρηματικό κόσμο και την ιδιωτική οικονομία γενικότερα ¹.

Το ποιος επέβαλλε τα capital controls είναι ένα ερώτημα προς διερεύνηση, ποιος ήταν ο φυσικός αυτουργός και ποιος ο ηθικός; Πιθανόν αυτός που τα επέβαλλε, είναι και αυτός που θα τα σταματήσει ². Προφανώς καλούμαστε να ανακαλύψουμε – γιατί η τραπεζική διοίκηση με την ευρύτερη έννοια δεν είναι κάτι ξεκάθαρο στη χώρα μας, ειδικά μετά την ανακατάταξη της διοικητικής δομής και της παρουσίας της Τράπεζας της Ελλάδος – την τραπεζική ισχύ και την τραπεζική επίδραση από και προς τη χώρα μας.

Έχει δημιουργηθεί η πίστη ότι τα capital controls θα αρθούν όταν επανέλθει η εμπιστοσύνη προς το τραπεζικό σύστημα, η οποία έχει πληγεί πραγματικά και έχει δημιουργήσει – όπως θα περιγράψουμε και στη συνέχεια – το φαινόμενο της αποταμίευσης κατ' οίκον.

Να προιδεάσουμε ότι ενάμιση χρόνο μετά την επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων, οι ΜμΕ δείχνουν να έχουν υιοθετήσει διαδικασίες που τους επιτρέπουν να

¹ Νομισματική Θεωρία, Παναγιώτη Γ. Κορλίρα, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα 2000

² Στο μικροσκόπιο της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας βρίσκεται ήδη η συνταγματικότητα και συμβατότητα με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία της επιβολής capital controls, η οποία έχει δημιουργήσει τεράστια προβλήματα στην οικονομική ζωή της χώρας, στον εμπορικό και επιχειρηματικό κόσμο, αλλά και στον απλό μισθωτό και συνταξιούχο.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

λειτουργούν υπό την παρουσία των περιορισμών αυτών επισημαίνει σχετική έρευνα της ΕΤΕ σημειώνοντας ωστόσο ότι η άρση τους θα ξεκλειδώσει παγωμένες επενδύσεις ύψους 1 δισ. ευρώ.

Τα λουκέτα σε αυτό το διάστημα είναι τα γνωστά 15.409 από την αρχή του 2016 και συνολικά 25.990 μέχρι σήμερα, από την επιβολή των capital controls. Το ανησυχητικό δεν είναι, όμως, μόνο τα λουκέτα, αλλά και η μείωση της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων κατά περίπου 3.000, σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2015.» Τα παραπάνω κάνει γνωστά η ΕΣΣΕ σε σχετική ανακοίνωση που εξέδωσε για τις επιπτώσεις των capital controls στο εμπόριο ³.

Το 2016 χαρακτηρίστηκε από μια σταδιακή ανάκαμψη του επιχειρηματικού κλίματος, όπως αποτυπώθηκε στη βελτίωση του Δείκτη Εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ κατά 8 μονάδες στη διάρκεια του έτους (σε -2 κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2016, από -10 στο δεύτερο εξάμηνο του 2015) – παρά ταύτα παραμένοντας σε αρνητικό έδαφος. Ως κινητήριο δύναμη της ανόδου ξεχωρίζει ο κλάδος του τουρισμού – του οποίου ο δείκτης εμπιστοσύνης βελτιώθηκε κατά 27 μονάδες μέσα στο 2016 (σε +13 κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2016, από -14 στο δεύτερο εξάμηνο του 2015).

Συγκεκριμένα, οι δύο συνιστώσες του δείκτη εμπιστοσύνης (τρέχουσα και μελλοντική ζήτηση) φαίνεται να συγκλίνουν σε ένα επίπεδο σαφώς υψηλότερο του 2015, ωστόσο σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με το 2014 (με το δείκτη εμπιστοσύνης να έχει περίπου 15 μονάδες διαφορά μεταξύ του δεύτερου εξαμήνου 2016 και της αντίστοιχης περιόδου του 2014).

Η πτυχιακή αυτή εργασία στόχο έχει να αναδείξει τις συνέπειες των κεφαλαιακών ελέγχων στον επιχειρηματικό κόσμο και να παράγει ίδια συμπεράσματα κατόπιν σφαιρικής μελέτης. Η εργασία αποτελείται από τρία κεφάλαια, ενώ στο τέλος υπάρχει και παράρτημα.

³ Σύμφωνα με την ΕΣΣΕ από τις 15.379 νέες επιχειρήσεις πέρυσι, φέτος εγγράφησαν στο ΓΕ.ΜΗ 12.486 νέες επιχειρήσεις, έναντι των 18.030 το 2014 και των 20.024 το 2013. Η πτώση των εξαγωγών κατά -11,7%, η ύφεση στο -1,3%, η αποεπένδυση -2,7%, η χρηματοδότηση -1,9%, η κατανάλωση -4,3% και η μείωση του δείκτη οικονομικού κλίματος στο 89,7 είναι τα αποτελέσματα των capital controls.

Κεφάλαιο Πρώτο Η «φτωχοποίηση» της μεσαίας τάξης και οι συνέπειες στην οικονομία από φορολογική – οικονομοτεχνική άποψη

Ας ξεκινήσουμε με το πρόβλημα της συναλλακτικής κίνησης, η οποία τεχνητά επιβραδύνεται, έως ότου βέβαια βρεθούν οι ικανές εναλλακτικές λύσεις. Ας εξετάσουμε τα πράγματα από άποψη ρεαλιστική – καθημερινή.

Η μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους του εισοδήματος ενός προσώπου που ασκεί ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα στο κράτος με τον νέο ασφαλιστικό νόμο 4387/2016, μετά την 1/1/2017, σε συνδυασμό και με την υπέρμετρη φορολογική του επιβάρυνση, είναι πλέον γεγονός⁴.

Οι ασφαλιστικές εισφορές των υπόχρεων, θα υπολογίζονται επί του φορολογητέου εισοδήματος, δίκην φορολογίας και μοιραία θα προστίθενται στο γενικότερο φορολογικό άγχος του αυτοαπασχολούμενου πολίτη στον ιδιωτικό τομέα.

Κυρίως δε, αναφερόμαστε σε αυτόν που παρέχει υπηρεσίες και αμείβεται με έκδοση τιμολογίου (και όχι «δελτίου παροχής υπηρεσιών», όπως ατυχώς αναφέρεται στον νόμο και στη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου), για τον οποίο προκύπτει ότι το εισόδημά του προέρχεται από την παροχή των υπηρεσιών του σε περισσότερες από δύο επιχειρήσεις ή «εργοδότες», όρος που επίσης ατυχώς χρησιμοποιείται για το επίμαχο θέμα⁵. Συνεπώς, αναφερόμαστε στους πρώην ελεύθερους επαγγελματίες, όπως έχουμε συνηθίσει τον όρο.

Ο νέος τρόπος υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών είναι όντως ένα θέμα που θα πρέπει να αναλυθεί και να εξεταστεί με κοινωνικούς αλλά και με οικονομικούς όρους, στη βάση, τόσο των ζητημάτων που αφορούν στην επιβίωση αυτών των επαγγελματιών, όσο και στο θέμα της συγκέντρωσης των απαιτούμενων εσόδων για την διατήρηση στην ζωή του ασφαλιστικού συστήματος.

Γενικώς ισχύει, ότι ο στόχος του κράτους είναι να εισπραχθούν έσοδα από τους απασχολούμενους - ασφαλισμένους για το ασφαλιστικό σύστημα, ώστε αυτό να

⁴ www.epixeirisi.gr

⁵ παρ. 9, άρθρο 39, Ν 4387/2016

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

είναι βιώσιμο και να αποδίδει στο κοινωνικό σύνολο την ανταποδοτικότητα διαχρονικά (συντάξεις), αλλά και σε τρέχοντα χρόνο, σε ότι αφορά την περίθαλψη και την κοινωνική πρόνοια.

Σε κάθε περίπτωση, όταν ο ασφαλιστικός νόμος είναι ταυτοχρόνως και φορολογικός, στοχεύει μεν στην λύση τόσων προβλημάτων που είχαν συσσωρευτεί στο παρελθόν, στο ασφαλιστικό σύστημα, ωστόσο θα πρέπει (ή θα έπρεπε) να σταθμίσει και τις λοιπές παραμέτρους.

Η αφαίρεση μεγάλου πλέον μέρους του εισοδήματος της μεσαίας τάξης και η μεταφορά του στο κράτος, το οποίο υπό αυτή την έννοια, καθίσταται «συνδιαχειριστής» των οικογενειακών προϋπολογισμών των αυτοαπασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα, μειώνει την δυνατότητα και τις ευκαιρίες κατανάλωσης (δεν συζητάμε για αποταμίευση), χτίζοντας πιο γερά θεμέλια στο απεχθές «οικοδόμημα» της λιτότητας.

Ο «ελεύθερος επαγγελματίας», ο αυτοαπασχολούμενος επιστήμονας, δεν κάνει διάκριση αν το Α ποσό αφορά φόρους και το Β ποσό αφορά εισφορές. Αμφότερα περιορίζουν την καταναλωτική του διάθεση και ικανότητα, γεγονός που θα έχει αρνητικές επιπτώσεις και πολλαπλασιαστικές, προς τα κάτω, επιδράσεις στο λιανικό εμπόριο.

Η μείωση της καταναλωτικής δαπάνης επέφερε πλήγμα στην βάση της οικονομίας, καταγράφοντας περιορισμό στα έσοδα από τον ΦΠΑ (και τους λοιπούς έμμεσους φόρους), αλλά και στα έσοδα από την άμεση φορολογία, αφού θα συρρικνωθούν τα φορολογητέα κέρδη των επιχειρήσεων, λόγω της πτώσης του κύκλου εργασιών.

Επιπλέον, υπάρχει και η άλλη, ακόμη πιο αρνητική διάσταση του θέματος, όπου μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων θα υποχρεωθεί σε διακοπή εργασιών και αναζήτηση ενός άλλου τρόπου δημιουργίας κάποιου εισοδήματος επιβίωσης, γεγονός που θα διευρύνει το φάσμα της «μαύρης» οικονομίας.

Θα μπορούσε, για παράδειγμα, σε πρώτη φάση, το ασφαλιστικό σύστημα να «πάρει» με τον νέο αυτόν τρόπο, τα έσοδα που μέχρι τώρα εισέπραττε, ώστε να μην αναταράξει σε τέτοιο βαθμό τις ισορροπίες. Στη συνέχεια και εφόσον οι συνθήκες θα το επέτρεπαν, θα μπορούσαν να γίνουν σχετικές προσαρμογές.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Αν ο στόχος είναι μονοσήμαντος και κατευθύνεται αποκλειστικά στην συγκέντρωση εσόδων για το ασφαλιστικό σύστημα, χωρίς να σταθμίζονται και οι λοιπές παράμετροι στην οικονομία, είναι βέβαιον ότι θα καταλήξουμε στην «φτωχοποίηση» της μεσαίας τάξης, στην περαιτέρω συρρίκνωση των εισοδημάτων της και εξ αυτού του λόγου, στην εξαφάνιση του «αιμοδότη» του λιανικού εμπορίου και της καταναλωτικής αγοράς, γενικότερα.

Η μεσαία επαγγελματική τάξη θα το αντιληφθεί όταν θα αναρτηθούν τα σημειώματα για την πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών.

Η πολιτεία όμως, όταν θα το αντιληφθεί, θα είναι πλέον αργά.

Σχετικά σχόλια και ανάλυση

Βαρύ τίμημα σε ύφεση και σε τεράστιο κενό επενδύσεων και αποταμίευσης, πληρώνει η ελληνική Οικονομία ένα χρόνο μετά την επιβολή των capital controls. Το κυριότερο, όμως, η τρωθείσα εμπιστοσύνη που οδήγησε νομοτελειακά στην επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών, δεν έχει δείξει να αποκαθίσταται στο ελάχιστο, γεγονός που μεταθέτει χρονικά, ενδεχομένως στα τέλη του 2017, την άρση των περιορισμών.

Ο μέχρι στιγμής "φόρος αίματος" των capital controls συνοψίζεται σε πτώση των εξαγωγών κατά -11,7%, ύφεση στο -1,3%, αποεπένδυση στο -2,7%, χρηματοδότηση στο -1,9%, κατανάλωση στο -4,3%, μείωση του δείκτη οικονομικού κλίματος στο 89,7 και απώλεια έξι θέσεων για την ανταγωνιστικότητα της χώρας (στην 56η θέση μεταξύ 61 χωρών).

Στην πράξη, τα νούμερα αυτά μεταφράζονται σε χιλιάδες "λουκέτα" επιχειρήσεων (προχθές η ΕΣΕΕ, αναφερόμενη στη "θηλιά" που έβαλαν τα capital controls στην επιχειρηματικότητα, έκανε λόγο για 15.409 "λουκέτα" από την αρχή του 2016 και συνολικά 25.990 από την επιβολή των capital controls) και σε ένα τραπεζικό σύστημα που απλά υφίσταται χωρίς να μπορεί να παίξει τον ρόλο του χρηματοδότη της Οικονομίας. Υπ' αυτές τις συνθήκες, λόγος για ανάπτυξη δεν μπορεί να γίνεται.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Αντιθέτως, μόνο αρνητικές επιπτώσεις και παρενέργειες μπορούν να υπάρξουν για την ελληνική Οικονομία, ειδικά εφόσον αυτή παραμείνει επί μακρόν να κρατά την "ασπίδα κρίσης" των capital controls. Και αυτό διότι τα capital controls:

- Τροφοδοτούν την ύφεση,
- Αποτρέπουν την επιστροφή καταθέσεων και το άνοιγμα των διεθνών αγορών,
- Δημιουργούν ανταγωνιστικές ανισότητες σε βάρος των μικρών επιχειρήσεων,
- Αυξάνουν σημαντικά τη γραφειοκρατία, το κόστος της εισαγωγικής και παραγωγικής διαδικασίας,
- Ευνοούν την ανάπτυξη του παραεμπορίου, της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής, ενώ παράλληλα συντείνουν στην ανάπτυξη καναλιών και μεθόδων συναλλαγών που δεν καταγράφονται, ούτε φορολογούνται,
- Υπονομεύουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και επηρεάζουν αρνητικά τις εξαγωγές,
- Αποκόπτουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε τραπεζική χρηματοδότηση, αλλά και στα δικά τους ρευστά διαθέσιμα στις τράπεζες,
- Οδηγούν πελάτες των τραπεζών να διατηρούν τα έσοδα από εξαγωγικές δραστηριότητες στο εξωτερικό,
- Δημιουργούν απαιτήσεις για 100% προπληρωμής εισαγωγών, λόγω άρνησης των ξένων ασφαλιστικών εταιριών να ασφαλίσουν τον ελληνικό κίνδυνο,
- Αυξάνουν τις επισφαλείς υποχρεώσεις προς τις τράπεζες και προς τρίτους, λόγω δυσκολιών αποπληρωμής⁶.

"Παλαιό" και "νέο" χρήμα

Οι περαιτέρω κινήσεις ελάφρυνσης των capital controls, δύσκολα μπορούν να επιτευχθούν μετά τις εξελίξεις της 23ης Ιουνίου και την απόφαση των Βρετανών για Brexit. Οι τραπεζίτες εκτιμούν ότι δεν μπορεί να υπάρξει η μείζονος σπουδαιότητας ελάφρυνση των περιορισμών, η απελευθέρωση του "νέου" χρήματος (το χρήμα που

⁶ www.capital.gr/story/3137247

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

μπαίνει τώρα στις τράπεζες να θεωρείται νέο και να διακινείται ελεύθερα, χωρίς περιορισμούς), η οποία θα επέτρεπε τις επενδύσεις και κυρίως θα εκλαμβανόταν ως δείγμα εμπιστοσύνης στην ελληνική Οικονομία.

Το μοντέλο του διαχωρισμού σε "παλαιό" και "νέο" χρήμα είχε ακολουθηθεί στην Κύπρο και μάλιστα από την έναρξη της διαδικασίας των capital controls. Σημειώνεται, πάντως, ότι ακόμη και το "νέο" χρήμα να απελευθερωθεί, αποτέλεσμα δεν θα υπάρξει όσο θα παραμένει η αβεβαιότητα για την ιδιοκτησία του χρήματος (ιδιοκτησία του καταθέτη και όχι του κράτους) και τους κανόνες του χρηματοοικονομικού "παιχνιδιού" (ρύθμιση ζητημάτων για την επανεισαγωγή κεφαλαίων από το εξωτερικό προκειμένου αυτά να μην έχουν εκ προοιμίου την "ταμπέλα" των εσόδων από φοροδιαφυγή, καθώς και αποσαφήνιση της φορολόγησης κερδών από επενδυτικές κινήσεις) ⁷.

Η κατάρρευση των καταθέσεων και το χρονικό της επιβολής

Η επιβολή των capital controls αποφασίστηκε το βράδυ της Παρασκευής 26 Ιουνίου 2015 και αποτέλεσε από τη Δευτέρα 29 Ιουνίου μια νέα πραγματικότητα για τους πολίτες της χώρας, οι οποίοι "ξύπνησαν" με κλειστές τις τράπεζες (κηρύχθηκε τραπεζική αργία που διήρκεσε από τις 29 Ιουνίου μέχρι τις 20 Ιουλίου) και το χρηματιστήριο (παρέμεινε κλειστό μέχρι τις 3 Αυγούστου 2015) και χωρίς να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις αποταμιεύσεις και τις επενδύσεις τους.

Οι κεφαλαιακοί περιορισμοί ήταν το νομοτελειακό αποτέλεσμα του πανικού απόσυρσης καταθέσεων από τις τράπεζες που ξεκίνησε ένα εξάμηνο πριν, με την διαφανόμενη αλλαγή πολιτικού σκηνικού στη χώρα και την μακρά διαπραγμάτευση της μετέπειτα κυβέρνησης με τους δανειστές.

Το πρωτοφανές κύμα εκροών που σημειώθηκε από τον Νοέμβριο του 2014 και τερμάτισαν τα capital controls τον Ιούνιο του 2015, έβγαλε από τις τράπεζες, με κύρια κατεύθυνση το "στρώμα", καταθέσεις περίπου 45 δισ. ευρώ. Μέχρι και τον Νοέμβριο του 2014, οι καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών κινούνταν ανοδικά και είχαν διαμορφωθεί στα 164,3 δισ. ευρώ. Η πολιτική αναταραχή που ξεκίνησε με

⁷ www.oe-e.gr

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

την αποτυχία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας τον Δεκέμβριο του 2014 αποτέλεσε την αφετηρία για το γκρέμισμα της εμπιστοσύνης, οδηγώντας στη ραγδαία εκροή καταθέσεων.

Τον Δεκέμβριο του 2014 οι καταθέσεις έπεσαν στα 160,3 δισ. ευρώ και ακολούθησε ένας συνεχής κατήφορος που τις έφερε στα 120,8 δισ. ευρώ τον Ιούλιο του 2015. Πρώτος "σταθμός" της πτώσης οι εκλογές του Ιανουαρίου 2015 (148 δισ. ευρώ) και επόμενος ο Φεβρουάριος με την χώρα εκτός προγράμματος.

Οι καταθέσεις υποχώρησαν τότε στα 140,4 δισ. ευρώ, η ΕΚΤ απέσυρε το waiver, μέσω του οποίου δάνειζε φθηνά τις ελληνικές τράπεζες, αποδεχόμενη ως ενέχυρα τα ελληνικά ομόλογα, και τις έστρεψε στον ακριβό δανεισμό του ΕΛΑ. Μέχρι η διαπραγμάτευση να καταλήξει σε ένα νέο πρόγραμμα, οι καταθέσεις μειώνονταν και ο δανεισμός από τον ΕΛΑ έφτασε μια ανάσα από τα 90 δισ. ευρώ (Ιούνιος 2015), έναντι συνολικού δανεισμού από το ευρωσύστημα 130 δισ. ευρώ (ίσο με το 65% του ΑΕΠ της χώρας). Έτσι ήρθαν τα capital controls, και παράλληλα το "πάγωμα" του ΕΛΑ από την ΕΚΤ (25/6 – 16/7/15). Σημειώνεται ότι η ΕΚΤ επανέφερε το waiver την προηγούμενη εβδομάδα (22/6) και από σήμερα θα ξανακάνει αποδεκτά ως ενέχυρα τα ελληνικά ομόλογα ⁸.

Ο ρόλος ΤτΕ και τραπεζών

Από την πρώτη κιόλας μέρα επιβολής της τραπεζικής αργίας συστάθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους η Επιτροπή Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών υπό την προεδρία της Γενικής Διευθύντριας Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και μέλη το Διευθυντή της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος καθώς και εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών της Κεφαλαιαγοράς και της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.

⁸ Από τον Ιούλιο του 2015 μέχρι σήμερα, οι καταθέσεις δεν έχουν δείξει σημάδια σταθερής ανόδου (Αύγουστος 2015: 121,13 δισ. ευρώ – Μάιος 2016: 121,7 δισ. ευρώ). Όσο για τις τράπεζες, χρειάστηκαν μία ακόμη ανακεφαλαιοποίηση (εσπευσμένα πριν την εκπνοή του 2015 ώστε να αποφευχθεί bail in), συσσώρευσαν "κόκκινα" δάνεια, σταμάτησαν τη χρηματοδότηση της Οικονομίας και παλεύουν να επανέλθουν στην προ capital controls κανονικότητα.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Η κινητοποίηση ήταν άμεση τόσο από την πλευρά του Γενικού Λογιστηρίου όσο και από την πλευρά της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία διέθεσε άμεσα 20 επιθεωρητές προερχόμενους από την αγορά, με σημαντική εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, προς την εξυπηρέτηση των αιτημάτων των επιχειρήσεων και ιδιωτών που διαβιβάζονταν από τις τράπεζες. Άμεση προτεραιότητα ήταν ο απρόσκοπτος εφοδιασμός της αγοράς με είδη πρώτης ανάγκης καθώς και η πραγματοποίηση των απαραίτητων οικονομικών συναλλαγών προκειμένου οι τράπεζες και οι μεγάλες επιχειρήσεις να εκπληρώσουν τις χρηματοοικονομικές τους δεσμεύσεις χωρίς να υπάρξει ο οποιοσδήποτε κίνδυνος αθέτησης.

Σε αυτήν όμως την προσπάθεια, σημαντική ήταν η κινητοποίηση και των τραπεζών, οι οποίες ανταποκρίθηκαν άμεσα στις προκλήσεις της τραπεζικής αργίας. Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια της τραπεζικής αργίας δεν παρατηρήθηκε κανένα φαινόμενο έλλειψης ρευστού τόσο στα ATMs, όσο και στα καταστήματα που ήταν ανοιχτά.

Μετά τη λήξη της τραπεζικής αργίας και καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων ο ρόλος της Επιτροπής παρέμεινε και θα παραμείνει πολύ σημαντικός, καθώς ουσιαστικά δρα ως ρυθμιστής στη διαχείριση της ρευστότητας τόσο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος όσο και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, παράλληλα όμως θέτει και εξελίσσει βέλτιστες πρακτικές και μηχανισμούς στήριξης της λειτουργίας των Υποεπιτροπών των τραπεζών ⁹.

Καταγραφή επιπτώσεων στις επιχειρήσεις από την επιβολή capital controls από τον Σύνδεσμο Βιομηχανιών Ελλάδος

I. Επιπτώσεις στην Παραγωγή ¹⁰:

1. Η απαίτηση «τοίς μετρητοίς» πλέον πλήττει και τις μεγαλύτερες μεταποιητικές / βιομηχανικές μονάδες, σε κλάδους με παραδοσιακή διεθνή παρουσία και εδραιωμένη ανταγωνιστικότητα

⁹ <http://www.capital.gr/story/3137247>

¹⁰ www.sev.org.gr/Uploads/Documents/48788/BANK_EFFECTS_v8_7.pdf

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

2. Η συνεχιζόμενη δυσκολία στη διακίνηση Α΄ υλών στην εσωτερική αγορά επιβραδύνει ακόμα περισσότερο την τοπική παραγωγή

3. Η μη εξαίρεση της βιομηχανίας από τους περιορισμούς της ΠΝΠ διευρύνει τα ήδη μεγάλα προβλήματα στην τήρηση εμπορικών και οικονομικών όρων και παραδόσεων στο εξωτερικό.

II. Επιπτώσεις στη Διάθεση:

4. Επεκτείνεται σε όλους τους τομείς η μείωση της διανομής προϊόντων, λόγω συνεχούς πτώσης των παραγγελιών αλλά και της ακύρωσης παραδόσεων.

5. Συνεχώς μειούμενη διαθεσιμότητα φορτηγών (συνεπώς και δυνατότητα μεταφορών) παρά τη μειωμένη ζήτηση. Το πρόβλημα μέχρι σήμερα ξεκινά κυρίως σε περιοχές/δρομολόγια επαρχίας ή μικρότερους μεταφορείς.

6. Οι δυσμενείς όροι έχουν επεκταθεί στην εφοδιαστική αλυσίδα και ειδικότερα στις διεθνείς μεταφορές (forwarding)

7. Η έλλειψη ανταλλακτικών για μηχανήματα διακίνησης εμπορευμάτων (πχ περνοφόρα, κλαρκ, κτλ), δημιουργεί καθυστερήσεις στις παραγγελειοληψίες

8. Από τη στιγμή που τα εμβάσματα δεν εκκαθαρίζονται στους (εκτός συνόρων) τραπεζικούς λογαριασμούς των προμηθευτών οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να εκτελωνίσουν φορτία. Αυτό συνεπάγεται σημαντικές καθυστερήσεις στα τελωνεία με επιπτώσεις στα ευπαθή προϊόντα

III. Επιπτώσεις στις Εισαγωγές/Εξαγωγές:

9. Συσσωρεύονται πολλά προβλήματα στην εξόφληση των εισαγωγών λόγω καθυστερήσεων της απαιτούμενης έγκρισης από την αρμόδια Επιτροπή, αλλά και λόγω έλλειψης ρητής πρόνοιας για εγκρίσεις συνηθισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο ΠΝΠ (όπως στην περίπτωση της Κύπρου)

10. Καθυστέρηση αποπληρωμής υποχρεώσεων του Δημοσίου σε συγχρηματοδοτούμενες επενδύσεις και προγράμματα με σημαντική επιβάρυνση του cash-flow των επιχειρήσεων. Ενώ οι δράσεις έχουν εξοφληθεί στο 100% από τις επιχειρήσεις, λόγω αδυναμίας καταβολής της εθνικής συμμετοχής καθυστερεί η εκταμίευση του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους. Αυτό δημιουργεί αφαίμαξη της ρευστότητας των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα την αναβολή/ακύρωση επενδυτικών

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

πλάνων, τη δυσφήμιση σε προμηθευτές του εξωτερικού από διαρκείς αναβολές/ακυρώσεις, την πτώση πωλήσεων/εξαγωγών, κτλ

11. Εντείνονται οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες εισαγωγών Α' και Β' υλών από το εξωτερικό (εντός και εκτός Ε.Ε.) και σε πολλές περιπτώσεις, ακυρώσεις από την πλευρά των προμηθευτών

12. Διευρύνεται η ακύρωση παραγγελιών λόγω μεγάλης δυσλειτουργίας στη διαχείριση των αντικαταβολών.

13. Συνεχίζεται η αδυναμία προστασίας έναντι συναλλαγματικών και παρεμφερών κινδύνων για αγορές και πωλήσεις σε νόμισμα διαφορετικό του € (USD, GBP, SEK κλπ).

IV. Επιπτώσεις στη Ρευστότητα και στις Πληρωμές:

14. Προμηθευτές του εξωτερικού ήδη ζητούν δυσμενέστερους όρους συναλλαγών, ακόμη και 100% προπληρωμή, ακόμα και σε μεγαλύτερες και φερέγγυες ελληνικές επιχειρήσεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Καταγραφή επιπτώσεων στις επιχειρήσεις από την επιβολή capital controls

15. Διευρύνονται τα προβλήματα πληρωμών σε όσους εισπράττουν είτε μετρητά είτε πληρώνονται μέσω αντικαταβολής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι μεταφορείς. Αυτό συνεπάγεται με αδυναμία αποστολής προϊόντων σε πελάτες του εξωτερικού

16. Σε εταιρίες με παρουσία σε χώρες του εξωτερικού απαιτούνται διαρκώς μετακινήσεις και ταξίδια στελεχών. Η έλλειψη ρευστότητας και η μη χρήση (ή/και αποδοχή) ελληνικών πιστωτικών καρτών στο εξωτερικό συνεχίζει να προκαλεί αναβολές και ματαιώσεις ταξιδιών, καθυστερήσεις προθεσμιών, αθετήσεις συμβατικών υποχρεώσεων και φυσικά ανάσχεση/αναστολή επιχειρηματικής δραστηριότητας

V. Επιπτώσεις στις Επενδύσεις:

17. Η αβεβαιότητα αλλά και οι έλεγχοι κεφαλαίων καθυστερεί ή/και αναστέλλει την έναρξη νέων (εγκεκριμένων) συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Αυτό

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους λήξης προθεσμιών με αποτέλεσμα την οριστική απώλεια πόρων και πτώση πωλήσεων μακροχρόνια

VI. Επιπτώσεις στο Ανθρώπινο Δυναμικό:

18. Λόγω μείωσης της παραγωγής, πτώσης των πωλήσεων, δυσκολιών διάθεσης, κτλ η κάλυψη των αναγκών συχνά γίνεται από προσωπικό ασφαλείας.

19. Λόγω μείωσης της παραγωγής οι επιχειρήσεις προχωρούν σε αναθεώρηση των βαρδιών, των αδειών, κτλ.

20. Με την «αργία» των τραπεζών εντείνονται ακόμα περισσότερο τα προβλήματα καταβολής μισθών (για εταιρείες χωρίς e-banking).

VII. Επιπτώσεις της Τραπεζικής «Αργίας»:

21. Αδυναμία πληρωμής παρόχων υπηρεσιών ΤΠΕ (πχ cloud) και on-line διαφήμισης στο εξωτερικό.

22. Λόγω της τραπεζικής «αργίας» παρατηρούνται πλέον σημαντικές δυσκολίες στην εκτέλεση πληρωμών λόγω διαφορετικών πολιτικών ανά Τράπεζα στις μεταφορές χρημάτων.

23. Στον τομέα των εισπράξεων, απαιτήσεις που έχουν ωριμάσει (πχ επιταγές), καθυστερούν και επηρεάζουν πλέον καταλυτικά τις χρηματοροές, τις λοιπές πληρωμές, κτλ.

24. Η αδυναμία πρόσβασης σε λοιπά τραπεζικά προϊόντα (πχ εγγυητικές επιστολές) έχει σαν αποτέλεσμα τον αποκλεισμό επιχειρήσεων από διαγωνισμούς σε Ελλάδα και εξωτερικό.

25. Διευρύνεται η ανάγκη για επιπρόσθετα μέτρα ασφάλειας (security) ειδικά για καταστήματα λιανικής που συγκεντρώνουν μετρητά αλλά έχουν δυσχερή πρόσβαση σε τραπεζικά καταστήματα για κατάθεση των μετρητών

26. Οι εξαγωγές καθώς και οι παραγγελίες με ενέγγυες πιστώσεις (LC) εξακολουθούν να μην μπορούν να εκτελεστούν λόγω της «αργίας» των τραπεζών. Το ίδιο ισχύει για όλους τους όρους πληρωμής που περιλαμβάνουν εμπλοκή της τράπεζας (π.χ. CAD).

Κεφάλαιο Δεύτερο Η κρίση παραγόντων του επιχειρηματικού και χρηματοοικονομικού κόσμου

Η κρίση του Συνδέσμου Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών

Άκρως αρνητική χαρακτηρίζει ο Σύνδεσμος Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών (ΣΜΕΧΑ) την επίδραση των κεφαλαιακών ελέγχων στις συναλλαγές του Χρηματιστηρίου Αθηνών και ζητεί την άρση τους.

Επιχειρώντας να κάνει μια σύντομη αποτίμηση της κατάστασης και των συνεπειών των capital controls, ο ΣΜΕΧΑ αναφέρει πως βάσει των στοιχείων μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2015, κατεγράφη μείωση κατά 70% του μέσου όρου των ημερησίων συναλλαγών, συνοδευόμενη από μείωση κατά 50% του μέσου όρου ημερησίων ενεργών μερίδων, ενώ η κεφαλαιοποίηση της ελληνικής αγοράς εμφάνισε πτώση κατά 25% περίπου.

Σύμφωνα με τον ΣΜΕΧΑ, το αποκορύφωμα των αρνητικών επιπτώσεων των κεφαλαιακών περιορισμών ήταν η υποβάθμιση του Χρηματιστηρίου της Αθήνας από τον οίκο FTSE τον περασμένο Σεπτέμβριο.

Ο ΣΜΕΧΑ τονίζει στην ανακοίνωσή του πως τάχθηκε εξ αρχής υπέρ της επαναλειτουργίας της αγοράς προκειμένου να ελαττωθούν οι επιπτώσεις από μια πιθανή υποβάθμισή της και, όπως λέει, δικαιώνεται για τη θέση του καθώς τουλάχιστον η υποβάθμιση αυτή ήταν σε καθεστώς «stand-alone» και όχι χειρότερο.

Παρατηρεί, πάντως, πως σε όλο αυτό το διάστημα δεν σημειώθηκαν σημαντικές εκροές από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα όπως ορθά είχαμε υπολογίσει: ο μέσος μηνιαίος όρος εκροών κυμάνθηκε στα 10 εκατ. ευρώ, ποσό που συνιστά περιορισμένο πρόβλημα και δεν δικαιολογεί τις προαναφερθείσες μειώσεις στις συναλλαγές (70%) και στη κεφαλαιοποίηση (25% – κάτι για το οποίο δεν φτάνει μόνο τα capital controls).

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Ο Σύνδεσμος επισημαίνει επίσης πως οι Έλληνες επενδυτές παραμένουν στο περιθώριο της συναλλακτικής δραστηριότητας και δεν μπορούν να τοποθετηθούν και να δραστηριοποιηθούν στο Χρηματιστήριο Αθηνών σε αντίθεση με τους αλλοδαπούς επενδυτές, κυρίως θεσμικούς, που είναι οι μόνοι που δραστηριοποιούνται στην ελληνική χρηματιστηριακή αγορά.

Ο ΣΜΕΧΑ εκτιμά ότι με την αποκατάσταση του πολιτικού σκηνικού μέσω της συμφωνίας με τους εταίρους και την εκλογή μιας νέας κυβέρνησης, η οποία ανέλαβε να εφαρμόσει και να φέρει εις πέρας το μνημόνιο, σε ό,τι αφορά την ελληνική χρηματιστηριακή αγορά, ιδιαίτερη βαρύτητα θα έχει η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, η αποτελεσματικότητα της οποίας θα επηρεαστεί και από την ψυχολογία και ρευστότητα της αγοράς όπως θα έχει διαμορφωθεί.

«Προς τούτο πιστεύουμε ότι επιβάλλεται η άρση των κεφαλαιακών ελέγχων προκειμένου οι Έλληνες επενδυτές να δραστηριοποιηθούν ώστε να μπορέσουν να αναδιαρθρώσουν τα χαρτοφυλάκιά τους, να συμμετάσχουν έπειτα από πολύ καιρό με τις συναλλαγές τους στο Χρηματιστήριο Αθηνών και να συμβάλλουν στην κάλυψη της ρευστότητας με όσα χρήματα αυτοί επιθυμούν και είναι διατεθειμένοι να τοποθετήσουν», τονίζει ο ΣΜΕΧΑ.

Άλλωστε, όπως λέει, οι κεφαλαιακοί περιορισμοί δεν συνάδουν με την έννοια της ισότιμης συμμετοχής των επενδυτών στις χρηματαγορές και το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ¹¹.

«Τελικά, το Ελληνικό Χρηματιστήριο που τις τελευταίες δεκαετίες κατέκτησε υψηλή θέση στη διεθνή αγορά, κινδυνεύει να συρρικνωθεί και να απολέσει την δυναμική του. Ο ΣΜΕΧΑ υπογραμμίζει πως η απελευθέρωση του Ελληνικού Χρηματιστηρίου από το καθεστώς των κεφαλαιακών περιορισμών, θα βελτιώσει την εικόνα της Ελληνικής Κεφαλαιαγοράς διεθνώς, θα διαμορφώσει υγιείς και διαφανείς συνθήκες λειτουργίας της και τελικά θα συμβάλει εξαιρετικά ώστε η πορεία προς την απαιτούμενη ισορροπία για την ανάπτυξη να είναι συντομότερη», καταλήγει ο Σύνδεσμος στην ανακοίνωσή του ¹².

¹¹ Ελένη Ανδρικοπούλου – Γρηγόρης Καυκαλάς, Ο Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος, Η Διεύρυνση και η Γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 2000

¹² www.iobe.gr

Η κρίση της Εθνικής Τράπεζας

Συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας αλλά όχι τόσο μεγάλη όσο αναμενόταν, καταδεικνύουν τα στοιχεία που απορρέουν από τους δείκτες συγκυρίας που έχουν αρχίσει σταδιακά να δημοσιεύονται για το 3ο τρίμηνο του 2015, παρά την επιβολή capital controls, αναφέρει σε ανάλυσή της η Εθνική Τράπεζα.

Σύμφωνα με τους αναλυτές, η έγκαιρη προετοιμασία νοικοκυριών και επιχειρήσεων είναι αυτή που μετρίασε, σε σημαντικό βαθμό, τις υφεσιακές επιδράσεις από τους ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίων.

Ωστόσο τονίζει ότι αναμφισβήτητα, οι υφεσιακές πιέσεις δεν είναι δυνατό να εκλείψουν από το 2ο εξάμηνο του 2015, εξαιτίας της επιβεβλημένης εντατικοποίησης της δημοσιονομικής προσπάθειας και της εξασθένησης της σημαντικής εποχικής στήριξης που παρέχει ο τουρισμός, αλλά αναμένεται να είναι παροδικές.

Η επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων και ειδικά οι περιορισμοί στην ανάληψη μετρητών — με αποκορύφωμα την τραπεζική αργία τριών εβδομάδων τον Ιούλιο — δημιούργησαν εύλογες ανησυχίες για ένα άμεσο και σημαντικό πλήγμα στην οικονομική δραστηριότητα. Αυτή η εκτίμηση ενισχύθηκε από το εξαιρετικά υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας που χαρακτήρισε την περίοδο Ιουνίου-Ιουλίου και τα διογκούμενα προβλήματα στη ρευστότητα της οικονομίας που δημιούργησε ο πολύμημος αποκλεισμός της χώρας από εξωτερική χρηματοδότηση — με εξαίρεση την ΕΚΤ — σε συνδυασμό με τη ραγδαία απόσυρση τραπεζικών καταθέσεων από τα τέλη του 2014.

Η επίδραση των ανωτέρω δυσμενών παραγόντων, σε συνδυασμό με τον παραδοσιακά υψηλό ρόλο των συναλλαγών σε μετρητά, επέτειναν τις ανησυχίες για ενδεχόμενη καθίζηση της οικονομικής δραστηριότητας μετά την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων.

Σε αυτή την πρώιμη εκτίμηση συνετέλεσε και η κατάρρευση των κλαδικών δεικτών εμπιστοσύνης και οικονομικού κλίματος την ίδια περίοδο οι οποίοι, υπό το βάρος της αβεβαιότητας, μειώθηκαν σε επίπεδα που προοιωνίζαν ακόμα και διψήφια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ. Οι δείκτες αυτοί δημοσιεύονται συνήθως νωρίτερα

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

από τους δείκτες συγκυρίας και αποτυπώνουν εκτιμήσεις για τη μελλοντική πορεία της δραστηριότητας.

Ωστόσο, η πληροφόρηση για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας μέσω των στοιχείων που απορρέουν από τους **δείκτες συγκυρίας** που έχουν αρχίσει σταδιακά να δημοσιεύονται για το 3ο τρίμηνο του 2015, καταδεικνύουν κάμψη αλλά όχι ραγδαία συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας. Οι συγκεκριμένοι δείκτες εμφανίζουν μεγαλύτερη συσχέτιση με το ΑΕΠ και σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται άμεσα για την κατάρτισή του. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερος ενθαρρυντική, καθώς τα περισσότερα στοιχεία αφορούν το δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου με τον Ιούλιο να είναι ο μήνας επιβολής των κεφαλαιακών ελέγχων, και ειδικότερα ο μήνας της τραπεζικής αργίας τριών εβδομάδων και υπολειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Επίσης, ήταν ο μήνας κορύφωσης της αβεβαιότητας με την διακίνηση σεναρίων, σε ανώτατο επίπεδο, από ξένους αξιωματούχους ακόμη και για προσωρινή αναστολή της συμμετοχής της χώρας μας στην Ευρωζώνη. Η επίτευξη νέας συμφωνίας για ένα τριετές πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης στις 13 Ιουλίου και η ενεργοποίησή του τον Αύγουστο, σε συνδυασμό με τη σταδιακή πορεία χαλάρωσης των κεφαλαιακών περιορισμών — ειδικά για τις επιχειρήσεις — δημιουργούν βάσιμη αισιοδοξία για υποχώρηση των πτωτικών πιέσεων στην οικονομική δραστηριότητα. Αναμφισβήτητα, οι υφεσιακές πιέσεις δεν είναι δυνατό να εκλείψουν από το 2ο εξάμηνο του 2015, εξαιτίας της επιβεβλημένης εντατικοποίησης της δημοσιονομικής προσπάθειας και της εξασθένησης της σημαντικής εποχικής στήριξης που παρέχει ο τουρισμός, αλλά αναμένεται να είναι παροδικές¹³. Συγκεκριμένα: Οι δείκτες οικονομικής συγκυρίας αποτυπώνουν μία ελεγχόμενη κάμψη της δραστηριότητας.

Η πορεία των δημοσίων εσόδων και ειδικά συγκεκριμένων κατηγοριών φόρων που εμφανίζουν υψηλή συσχέτιση με την οικονομική δραστηριότητα, όπως τα έσοδα από ΦΠΑ (εκτός καυσίμων) που μειώθηκαν κατά 4,8%, σε ετήσια βάση, το δίμηνο Ιουλίου Αυγούστου, δεν προσιωνίζουν ραγδαία κάμψη της δραστηριότητας. Αυτό ισχύει ακόμη και κατόπιν εξαιρετικά συντηρητικών προσαρμογών για την επίπτωση στα έσοδα, εξαιτίας της μετάθεσης πληρωμών κατά ένα μήνα, του ρόλου του

¹³ Νίκος Μούσης, Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

αποπληθωρισμού και της μετάταξης τμήματος των προϊόντων και υπηρεσιών στον υψηλότερο συντελεστή του 23% από τις 20 Ιουλίου.

Μεγάλο τμήμα των νοικοκυριών και επιχειρήσεων είχαν έγκαιρα προετοιμαστεί για να αντιμετωπίσουν τις βραχυπρόθεσμες πιέσεις από την επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων.

Ο ελληνικός ιδιωτικός τομέας σκληραγωγημένος από την πολυετή οικονομική κρίση, έχοντας βιώσει περιόδους όξυνσης της αβεβαιότητας αλλά και την πρόσφατη εμπειρία των κεφαλαιακών ελέγχων στην Κύπρο, είχε αρχίσει να προβαίνει ήδη, από τα τέλη του 2014, σε προληπτικές κινήσεις με σκοπό να περιορίσει τις επιπτώσεις της αβεβαιότητας και των ελέγχων, στη λειτουργία του και στη δυνατότητά του να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση στα αποθέματα ρευστότητας του. Σε αυτό το πλαίσιο:

Επιχειρήσεις και νοικοκυριά απέσυραν και διακράτησαν σε μορφή μετρητών ή μετέφεραν στο εξωτερικό περίπου €41 δισ. τραπεζικών καταθέσεων μεταξύ Νοεμβρίου 2014 και Ιουνίου 2015. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα απέσυραν €9.3 περίπου δισ. από τις τράπεζες σε αυτή την περίοδο, ποσοστό που αντιστοιχούσε στο 39% των συνολικών τους καταθέσεων (Νοεμβρίου 2014). Αντιστοίχως, τα νοικοκυριά απέσυραν €32 δισ. ήτοι το 24% των καταθέσεων τους, εκ των οποίων σχεδόν το ήμισυ διακρατήθηκε υπό μορφή μετρητών.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις – ειδικά οι εξωστρεφείς – ανέπτυξαν στρατηγικές για να αποφύγουν τα εμπόδια στη λειτουργία τους από την επιβολή ελέγχων. Στα πλαίσια αυτά, μετέφεραν ή διακράτησαν στο εξωτερικό ρευστότητα από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα εκτός συνόρων και δόμησαν έτσι τις χρηματοοικονομικές τους συναλλαγές με ξένους αντισυμβαλλόμενους (πελάτες και προμηθευτές) ώστε να περιορίζουν τη χρήση εμβασμάτων από την Ελλάδα.

Στα πλαίσια προγραμματισμού της παραγωγής τους, πολλές επιχειρήσεις επιτάχυναν τις εισαγωγές παραγωγικών πόρων και πρώτων υλών στο 1ο εξάμηνο του 2015, όπως αυτό αντανακλάται στο ρυθμό αύξησης των εισαγωγών στις συγκεκριμένες κατηγορίες (κατά 11,7% κατά μ.ο. στο 1ο εξάμηνο του 2015 — υπερδιπλάσιος του μ.ο. της τελευταίας τριετίας).

Παράλληλα, υπερδιπλασιάστηκαν οι συναλλαγές χωρίς τη χρήση μετρητών (χρεωστικές/πιστωτικές κάρτες και ηλεκτρονική τραπεζική) απορροφώντας σημαντικό

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

τιμήμα των επιπτώσεων στη ζήτηση από την τραπεζική αργία και τους περιορισμούς στις αναλήψεις μετρητών.

Ταυτόχρονα, η διαμόρφωση του εβδομαδιαίου σωρευτικού ορίου αναλήψεων στα €420 ευρώ από τον Αύγουστο, μεταφράζεται σε ένα μηνιαίο όριο αναλήψεων μετρητών της τάξης των 1.680 ευρώ, το οποίο δε φαίνεται να δημιουργεί εμπόδια στις καθημερινές συναλλαγές των περισσότερων νοικοκυριών, καθώς αντιστοιχεί περίπου στο μέσο μηνιαίο ονομαστικό εισόδημα στην οικονομία.

Αναμφισβήτητα, οι μικρότερες, εσωστρεφείς και περισσότερο εξαρτημένες σε εισαγωγές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολύ σημαντικότερες προκλήσεις και γι' αυτό η έγκαιρη περαιτέρω χαλάρωση των περιορισμών καθώς και η προσαρμογή τους ώστε να αμβλύνουν ενδεχόμενες στρεβλώσεις που δημιουργούνται, αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η επώδυνη προσαρμογή της οικονομίας και η διόρθωση των διδύμων ελλειμμάτων σε συνδυασμό με την χρηματοδότηση από τους εταίρους, περιορίζουν επίσης τους καθοδικούς κινδύνους για την οικονομική δραστηριότητα.

Η διεθνής εμπειρία αλλά και το παράδειγμα της Κύπρου δείχνουν ότι σημαντικό τιμήμα των υφεσιακών πιέσεων που χαρακτηρίζουν τις περιόδους επιβολής κεφαλαιακών ελέγχων, απορρέουν κυρίως από τις πολιτικές που εφαρμόζονται προκειμένου να περιοριστούν υφιστάμενες σημαντικές μακροοικονομικές ανισορροπίες (όπως υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα και ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών), καθώς και την αποστέρηση της οικονομίας από εξωτερική χρηματοδότηση¹⁴.

Η άποψη Τράπεζα της Ελλάδος με αφορμή και το Brexit

Σε διαφορετική περίπτωση, όπως σημείωναν κύκλοι της ΤτΕ, θα είχαμε μαζική φυγή καταθέσεων και ανεξέλεγκτες καταστάσεις για το τραπεζικό σύστημα και την οικονομία «Ευτυχώς που έχουμε capital controls» τόνισε κορυφαίο στέλεχος

¹⁴ <http://www.bankwars.gr/%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%B6%CE%B1-%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%AE%CF%83/>

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

της Τράπεζας της Ελλάδος, σχολιαζοντας τις επιπτώσεις που θα έχει για την Ελλάδα η απόφαση των Βρετανών για Brexit.

Σε διαφορετική περίπτωση, όπως σημείωναν οι ίδιοι κύκλοι, θα είχαμε μαζική φυγή καταθέσεων και ανεξέλεγκτες καταστάσεις για το τραπεζικό σύστημα και την οικονομία.

Πληροφορίες αναφέρουν πως το πρωί έγινε τηλεδιάσκεψη όλων των κεντρικών τραπεζιτών της ΕΕ, με συμμετοχή του Έλληνα κεντρικού τραπεζίτη Γιάννη Στουρνάρα, ώστε να εξεταστούν οι εξελίξεις και να υπάρξει μια κοινή γραμμή αντιμετώπισης της κατάστασης.

Τραπεζικές πηγές αναφέρουν ότι θα υπάρξει μεγάλη οικονομική ζημία για τη Βρετανία. «Το κόστος θα είναι τεράστιο», τόνιζαν, ενώ σε ό,τι αφορά την Ευρώπη, οι κεντρικοί τραπεζίτες εκτιμούν ότι θα υπάρξει μεγάλο κόστος, κυρίως ως προς τις φυγόκεντρες δυνάμεις που θα δημιουργηθούν μετά το Brexit.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις στην Ελλάδα, ανώτατες τραπεζικές πηγές τόνιζαν ότι υπάρχουν σαφώς οι βραχυπρόθεσμες ζημίες στον τουρισμό, στις εξαγωγές και στο ελληνικό χρηματιστήριο. Πάρα ταύτα, οι ίδιοι κύκλοι υπογράμμιζαν ότι είναι μια μεγάλη ευκαιρία για την Ευρώπη να κάνει στροφή, να πάρει αποφάσεις σε μια δύσκολη στιγμή. Είναι μια ευκαιρία να κάνει ένα βήμα μπροστά προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση, τώρα που όλα δείχνουν ότι «ξηλώνεται το πουλόβερ».

Σε κάθε περίπτωση οι «γραμμές άμυνας» ώστε να περιοριστούν οι συνέπειες του **Brexit** θα αποτελέσουν αντικείμενο της συνάντησης που θα έχουν - σε προγραμματισμένη σύσκεψη που γίνεται κάθε τρεις μήνες - οι κεντρικοί τραπεζίτες, όχι μόνο από την Ευρώπη αλλά και από άλλες χώρες, στη Βασιλεία της Ελβετίας το Σάββατο.

Η κρίση παραγόντων του ασφαλιστικού κλάδου

Η εικόνα που έχουμε για τις κεφαλαιακές επάρκειες (πυλώνες I των Solvency II) των ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών είναι ανεπαρκής. Σύμφωνα με πληροφορίες της IW υπάρχει «συμφωνία κυρίων» μεταξύ ΔΕΙΑ και ΕΑΕΕ προκειμένου να μην υπάρξουν διαρροές για κεφαλαιακές ανεπάρκειες εταιρειών. Έτσι η αγορά αρκείται μόνο στα δελτία τύπου τα οποία εκδίδουν οι ασφαλιστικές εταιρείες και φέρεται ότι όλες έχουν τα απαραίτητα κεφάλαια. Έτσι ήταν τουλάχιστον μέχρι τις 26 Ιουνίου 2015 όταν ξεκίνησαν τα capital controls . Μετά τι έγινε; Για τους επόμενους δύο μήνες (Ιούλιο-Αύγουστο) δεν υπάρχει ενημέρωση αφού και οι ίδιες οι εταιρείες τώρα μετρούν τις κεφαλαιακές τους απώλειες για το διάστημα αυτό. Το άλλο ζήτημα είναι πως θα επηρεαστούν οι ασφαλιστικές θυγατρικές τραπεζικών ομίλων από την διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Το τρίτο και βασικότερο ερώτημα είναι εάν οι υπόλοιποι δύο πυλώνες των Solvency II (έλεγχος και παρουσίαση οικονομικών αποτελεσμάτων) έχουν προχωρήσει. Όπως γράφαμε και παλαιότερα , το γραφειοκρατικό κόστος της εφαρμογής τους μετριέται σε αρκετές χιλιάδες ευρώ και με εξαίρεση ορισμένες ξένες πολυεθνικές , λίγες εταιρείες φαίνεται ότι πληρούν τις συνθήκες.

Πάντως για να είμαστε δίκαιοι, οι περισσότεροι ξένοι όμιλοι ήδη ξιφουλκούν εναντίον της εφαρμογής των Solvency II θεωρώντας ότι τα κεφάλαια που εγκλωβίζονται στερούν τις ασφαλιστικές από απαραίτητες επενδύσεις και στόχους. Με τιμητές τις γερμανικές, γαλλικές, ολλανδικές και βρετανικές ασφαλιστικές εταιρείες τα Solvency II ίσως χρειαστούν να πάρουν μία χρονική παράταση, αφού σύμφωνα με στοιχεία της Insurance Europe θα απαιτηθούν αρκετά δις. ευρώ προκειμένου να καλυφθούν οι κεφαλαιακές ανάγκες. Τα κεφάλαια αυτά είναι δύσκολο να βρεθούν σ' αυτή την συγκυρία. Όμως όλοι οι ασφαλιστικοί όμιλοι θεωρούν ότι η μετάθεση των Solvency II είναι εφικτή αφού τελικά δεν διακυβεύεται τίποτε ουσιαστικό παρά μόνο η φερεγγυότητα (Solvency) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η άποψη υπερχρεωμένων εταιρειών

Υπάρχει μια αθέατη πλευρά του πλήγματος που, μαζί με όλα τα άλλα προβλήματα, επέφερε το κλείσιμο των τραπεζών και τα capital controls σε πολλές επιχειρήσεις φέρνοντάς τις αντιμέτωπες ακόμη και με τον άμεσο κίνδυνο του λουκέτου.

Είναι τα προβλήματα που προκάλεσαν στις επιχειρήσεις οι οποίες ήθελαν να ενταχθούν στη ρύθμιση των 100 δόσεων και να απαλλαγούν μια και έξω από πρόστιμα και προσαυξήσεις για παλαιότερες φορολογικές παραβάσεις.

Η ρύθμιση των 100 δόσεων, εκτός από την τμηματική καταβολή, έδινε τη δυνατότητα στους οφειλέτες να πληρώσουν τη βασική οφειλή εφάπαξ και να γλιτώσουν το 100% των προστίμων και προσαυξήσεων. Πολλές επιχειρήσεις οι οποίες βαρύνονταν με μεγάλα πρόστιμα και προσαυξήσεις έσπευσαν να εκμεταλλευτούν την ευεργετική αυτή ρύθμιση.

Η άποψη εταιρειών του κλάδου Πληροφορικής (επανάληψη της προηγούμενης έρευνας αλλά σε πιο ειδικευμένο επίπεδο)

Βαριά σκιά, στην ψηφιακή οικονομία της Ελλάδας, ρίχνει η τραπεζική αργία και οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, με τον κλάδο να αναζητά διεξόδους αντιμετώπισης της δυσμενούς κατάστασης. Η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών, που επιχειρούν ηλεκτρονικά στην Ελλάδα και συγκεκριμένα το 97%, δέχτηκε ισχυρότατο πλήγμα από τα capital controls, καθώς αντιμετώπισε προβλήματα στις πληρωμές και τις εισπράξεις. Σύμφωνα με έρευνα, που πραγματοποίησε το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, τα πιο πιεστικά προβλήματα, που αντιμετώπισαν οι εταιρείες του κλάδου από την επιβολή των capital controls ήταν η αδυναμία χρήσης μεθόδων πληρωμής, όπως το PayPal (το 66%), η πληρωμή marketing partners, όπως η Google και το Facebook

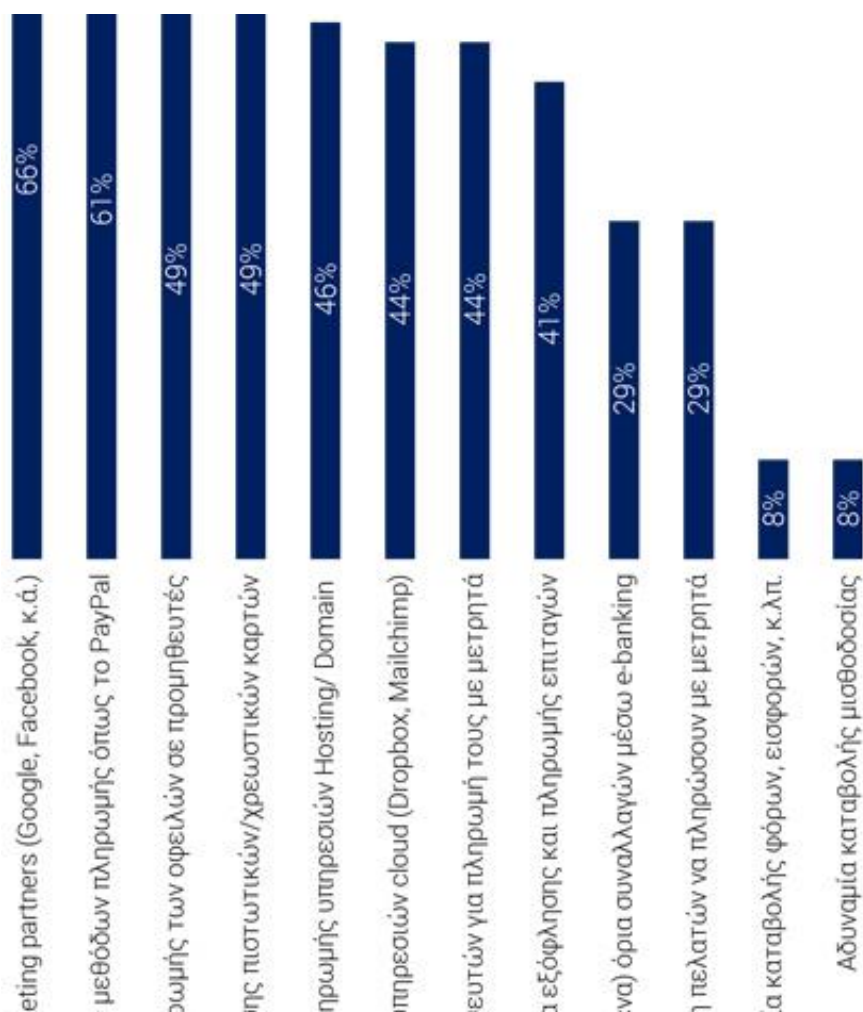
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

(61%), η πληρωμή των οφειλών σε προμηθευτές (49%), η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών (49%).

Για μεγάλο τμήμα των επιχειρήσεων, έτερα προβλήματα, που ανέκυψαν μετά από την επιβολή των capital controls, ήταν η αδυναμία πληρωμής υπηρεσιών Hosting/Domain (46%), καθώς και υπηρεσιών cloud, όπως το Dropbox ή/ και το Mailchimp (44%).

Σύμφωνα με την έρευνα, που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 80 εταιρειών του κλάδου του Διαδικτύου, προβλήματα δημιουργήθηκαν από τις απαιτήσεις προμηθευτών για πληρωμή με μετρητά (44%), από την αδυναμία εξόφλησης και πληρωμής επιταγών (41%), αλλά και από την αδυναμία ή και την άρνηση πελατών να πληρώσουν με μετρητά (29%).

Τη λειτουργία των εταιρειών επιβάρυναν, περαιτέρω, τα μειωμένα όρια συναλλαγών μέσω e-banking (29%), αλλά και η αδυναμία καταβολής φόρων, εισφορών (8%), όπως και η πληρωμή της μισθοδοσίας (8%).



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

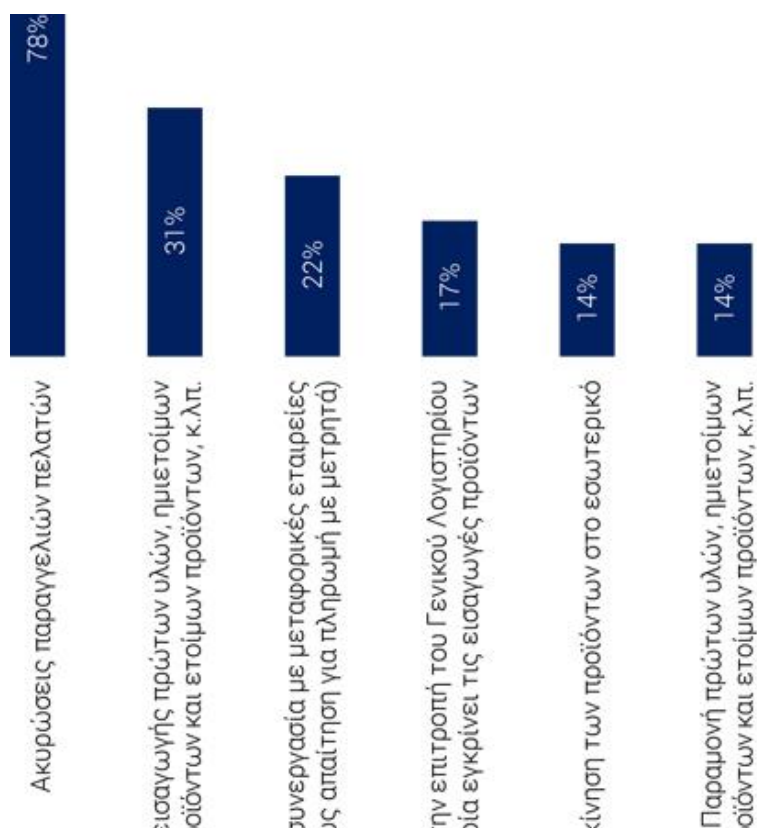
Προέλευση προβλημάτων, Πηγή: Η Επίδραση των Capital Controls στις Ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται μέσω ψηφιακών μέσων, ELTRUN, 2015

Το 97% των εταιρειών, που δραστηριοποιούνται μέσω του Διαδικτύου, αντιμετώπισε προβλήματα σε πληρωμές και εισπράξεις

Ακυρώσεις παραγγελιών

Η μελέτη του Eltrun “Η Επίδραση των Capital Controls στις Ελληνικές εταιρείες, που δραστηριοποιούνται μέσω ψηφιακών μέσων”, έδειξε ότι περισσότερες από έξι στις δέκα εταιρείες του κλάδου αντιμετώπισαν προβλήματα στην παραγωγή και διακίνηση προϊόντων. Μάλιστα, ένα εντυπωσιακό ποσοστό 78% δήλωσε ότι υπέστη ακυρώσεις παραγγελιών πελατών, το οποίο ήταν και το μεγαλύτερο πρόβλημα για τις επιχειρήσεις του κλάδου.

Άλλα συχνά προβλήματα, που δημιούργησαν οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, είχαν να κάνουν με την αδυναμία εισαγωγής πρώτων υλών (31%), αλλά και με τη συνεργασία με μεταφορικές εταιρείες, κυρίως, επειδή αναζητούσαν πληρωμή με μετρητά.



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

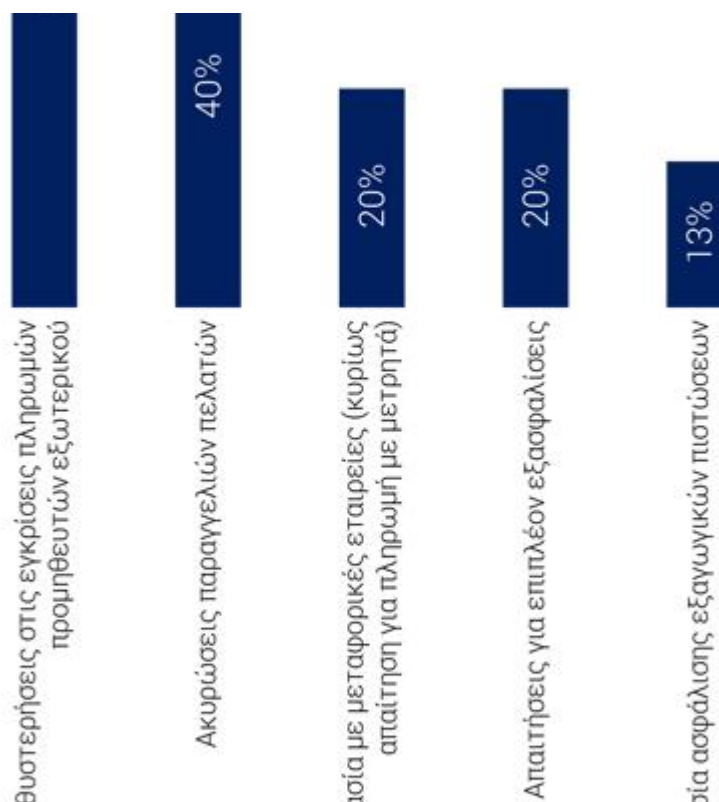
Προέλευση προβλημάτων, Πηγή: Η Επίδραση των Capital Controls στις Ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται μέσω ψηφιακών μέσων, ELTRUN, 2015

Αν και το 66% δηλώνει ότι δεν προχώρησε σε καμία ενέργεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στην παραγωγή και διακίνηση προϊόντων, ένα 23% απάντησε ότι έδωσε άδεια στο προσωπικό της παραγωγής, ενώ ένα 11% ότι προχώρησε σε συνολική αναστολή των λειτουργιών της επιχείρησης μέχρι να ομαλοποιηθεί η κατάσταση. Τέλος, 6% προχώρησε σε απολύσεις ή σε διαθεσιμότητα προσωπικού.

Πλήγμα στις εξαγωγές

Ισχυρό ήταν το πλήγμα των capital controls και στην εξαγωγική δραστηριότητα των εταιρειών, που δραστηριοποιούνται μέσω Διαδικτύου. Συγκεκριμένα, περίπου μία στις τρεις επιχειρήσεις δηλώνει ότι αντιμετώπισε πρόβλημα στις εξαγωγές των προϊόντων της (ποσοστό 31%). Τα πιο μεγάλα προβλήματα, που συνάντησε ο κλάδος, ήταν η γραφειοκρατία και οι καθυστερήσεις στις εγκρίσεις πληρωμών προμηθευτών του εξωτερικού (60%), οι ακυρώσεις παραγγελιών πελατών (40%), η συνεργασία με τις μεταφορικές εταιρείες, εξαιτίας της απαίτησης για πληρωμή σε μετρητά (20%), οι απαιτήσεις για επιπλέον εξασφαλίσεις (20%) και η απουσία ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων (13%).

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία



Προέλευση προβλημάτων, Πηγή: Η Επίδραση των Capital Controls στις Ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται μέσω ψηφιακών μέσων, ELTRUN, 2015

Με στόχο την αντιμετώπιση της κατάστασης, το 60% των εταιρειών να ζήτησε εναλλακτικές μορφές πληρωμών προς το εξωτερικό και συγκεκριμένα τη χρήση τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα του εξωτερικού. Παράλληλα, ένα υψηλό ποσοστό 44% δηλώνει ότι βρέθηκε σε αδιέξοδο και δεν έκανε τίποτα απολύτως.

Σύμφωνα με την έρευνα, που παρουσιάστηκε σε συνέδριο, το οποίο διοργάνωσε η Boussias Communications με θέμα "Capital Controls και επιχειρείν", το 53% των επιχειρήσεων του κλάδου προχώρησε σε πρόωρη καταβολή της μισθοδοσίας, το 38% κατέβαλε πρόωρα φόρους και εισφορές, το 33% ανέστειλε τις πληρωμές στους προμηθευτές, ενώ, στον αντίποδα, ένα 29% πλήρωσε όλες τις οφειλές του προς τους προμηθευτές. Επιπλέον, σε ποσοστό 22% οι επιχειρήσεις απαντούν ότι έδωσαν υποχρεωτικές άδειες στο προσωπικό, ενώ κατά το ίδιο ποσοστό δηλώνουν ότι ακύρωσαν παραγγελίες. Τέλος, το 15% αναγκάστηκε να μειώσει την παραγωγή, ενώ αντίθετα, ένα ποσοστό 15% των εταιρειών δεν προέβη σε καμία ενέργεια, εν αναμονή

των εξελίξεων¹⁵.

Μέτρα αντιμετώπισης – προτάσεις

Τη διαπίστωση ότι, παρά τις σοβαρές αρρυθμίες από τα capital controls, ο κλάδος της ψηφιακής οικονομίας στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων, συμβάλλοντας στην καλύτερη δυνατή διαχείριση των ιδιαίτερα σοβαρών προβλημάτων, εξέφρασε, κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, ο Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ), κύριος Γιάννης Σύρρος. Όπως τόνισε, *"οι ηλεκτρονικές συναλλαγές «αποφόρτισαν» τους πολίτες και στήριξαν το τραπεζικό σύστημα, ενώ οι ψηφιακές λύσεις υποστήριξαν νευραλγικούς τομείς της οικονομίας, όπως η βιομηχανία, ο τουρισμός, η ενέργεια, αλλά και η ίδια η λειτουργία του κράτους"*.

Με δεδομένα τα ζέοντα προβλήματα, που συνεχίζουν να απασχολούν τον κλάδο, ο Γενικός Διευθυντής του ΣΕΠΕ, τόνισε ότι ο Σύνδεσμος έχει, ήδη, συγκροτήσει μια σειρά προτάσεων για τη διευκόλυνση των συναλλαγών εντός και εκτός συνόρων, ώστε να μην πληγεί περαιτέρω η ανταγωνιστικότητα των εταιρειών του ηλεκτρονικού επιχειρείν στην Ελλάδα. Η δέσμη των προτάσεων έχει, ήδη, κατατεθεί στα συναρμόδια υπουργεία, και σε συνεργασία επιδιώκεται η αμεσότερη και βέλτιστη δυνατή αντιμετώπιση των εκκρεμών θεμάτων.

"Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία πως οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, τώρα περισσότερο από ποτέ για τη χώρα μας αποτελούν όχι απλά επιλογή αλλά μονόδρομο", σχολίασε ο κύριος Σύρρος, προσθέτοντας ότι *"μπορούν οι ΤΠΕ μπορούν να συνδράμουν τα μέγιστα στην οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού, ευέλικτου και διάφανου συστήματος διαχείρισης, το οποίο θα ανακόψει τη φοροδιαφυγή, θα περιορίσει τη γραφειοκρατία, θα πατάξει τη διαφθορά, περιορίζοντας στο ελάχιστο την λανθασμένη «πελατειακή» σχέση, που έχει δημιουργηθεί μεταξύ του πολίτη και της Πολιτείας"*. Να σημειωθεί ότι ο ΣΕΠΕ, από την πρώτη στιγμή, βρίσκεται στο πλευρό των επιχειρήσεων του κλάδου, έχοντας ενεργοποιήσει γραμμή helpline, για να υποστηρίξει τις επιχειρήσεις του κλάδου ψηφιακής τεχνολογίας¹⁶.

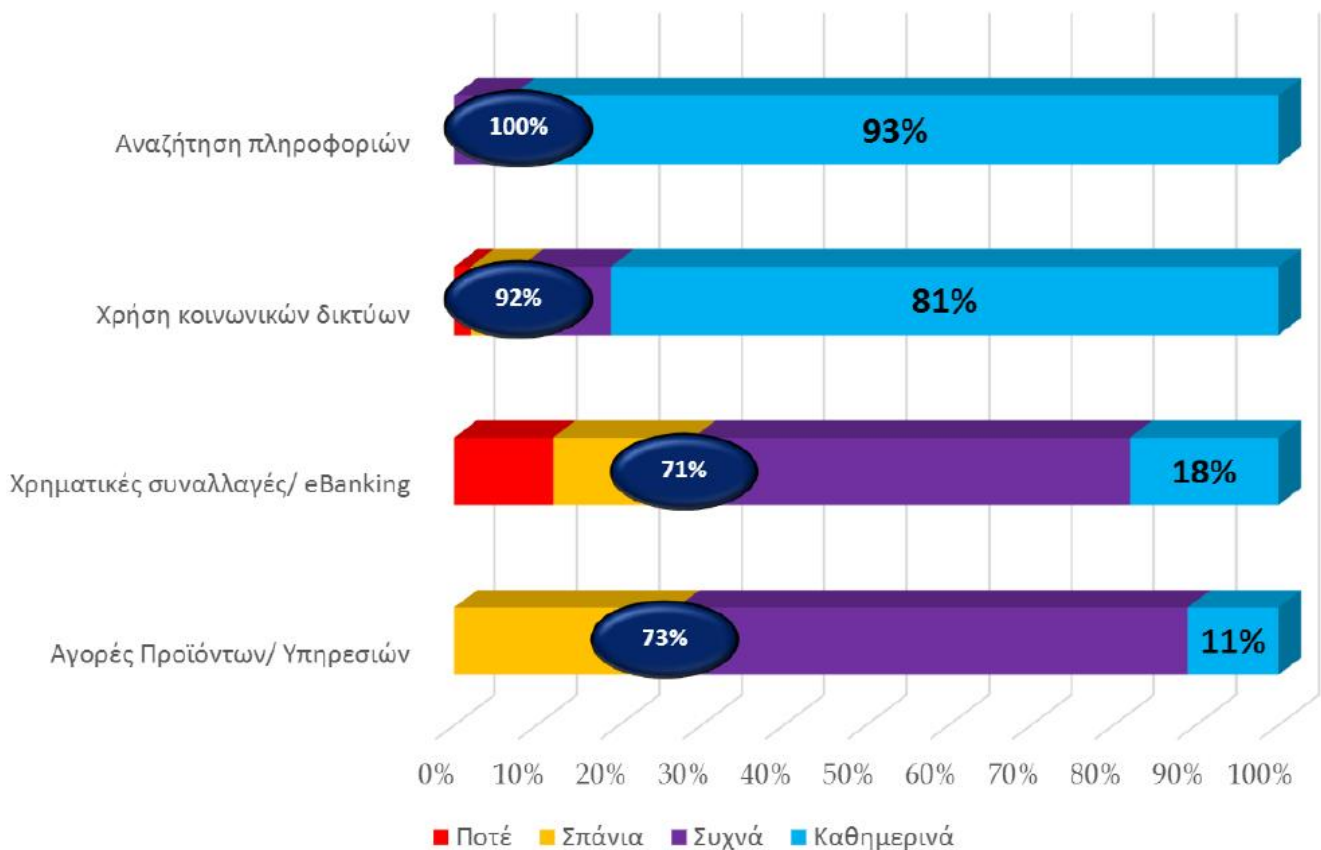
¹⁵ Δεδουσόπουλος Α., Θεωρίες της Ανεργίας, εκδόσεις Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός, σελ. 57-83, Αθήνα 2000

¹⁶ <http://www.sepe.gr/gr/content/helpline-sepe/>

Κεφάλαιο Τρίτο Η επίδραση των Capital Controls στο B-C ηλεκτρονικό εμπόριο και την ηλεκτρονική τραπεζική. Πρωτογενής Έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

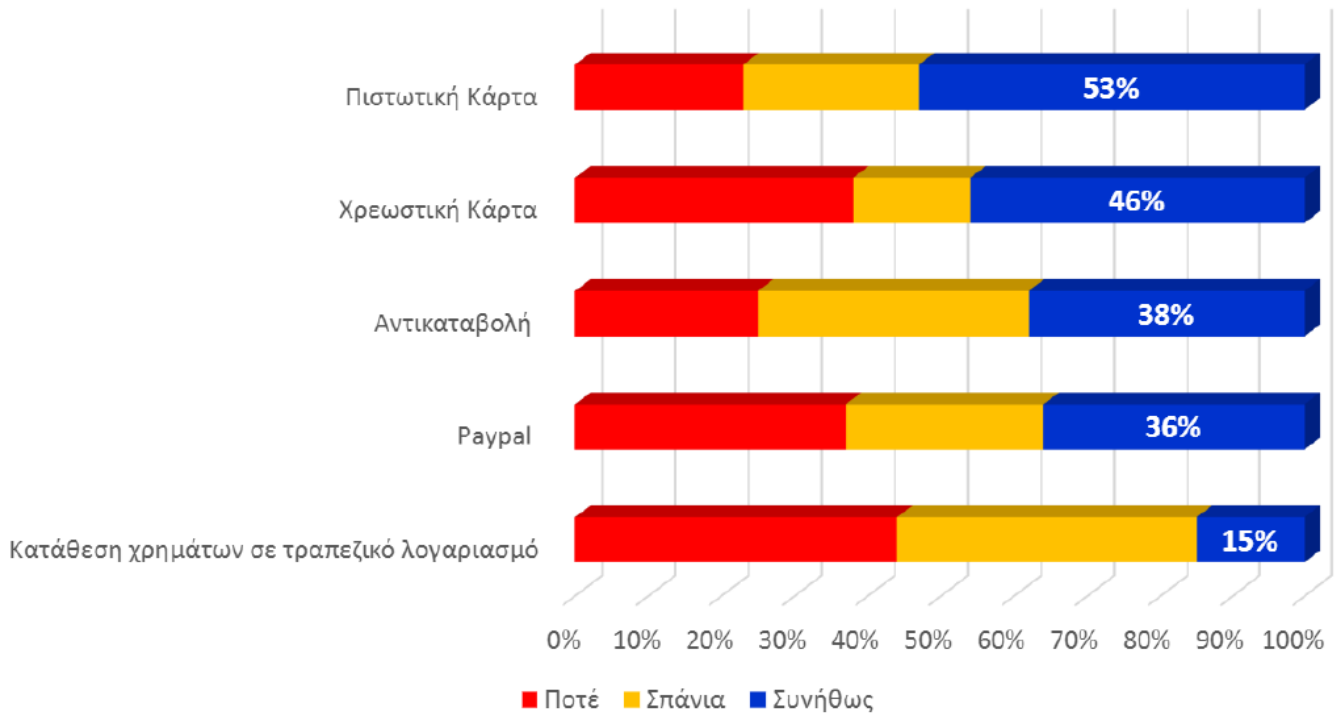
Παρατίθεται η πρωτογενής έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία τυγχάνει και ηλεκτρονικής επεξεργασίας. Τα αποτελέσματα είναι οφθαλμοφανή και χρήσιμα.

Λόγοι χρήσης internet



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

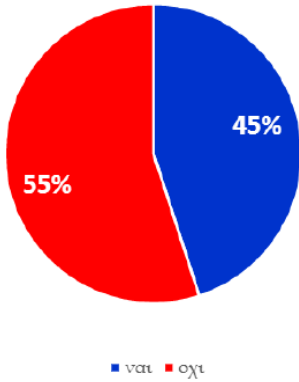
Τρόπος πληρωμής που χρησιμοποιούν συνήθως για τις online αγορές



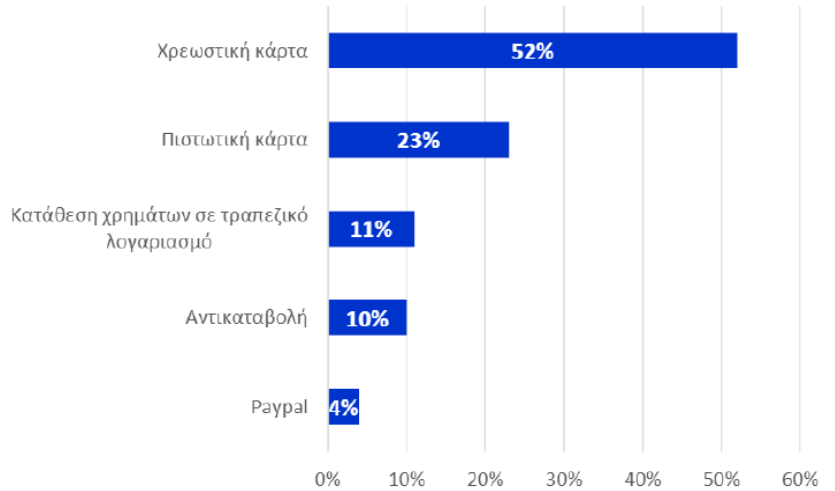
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Αλλαγή online συμπεριφοράς λόγω Capital Controls

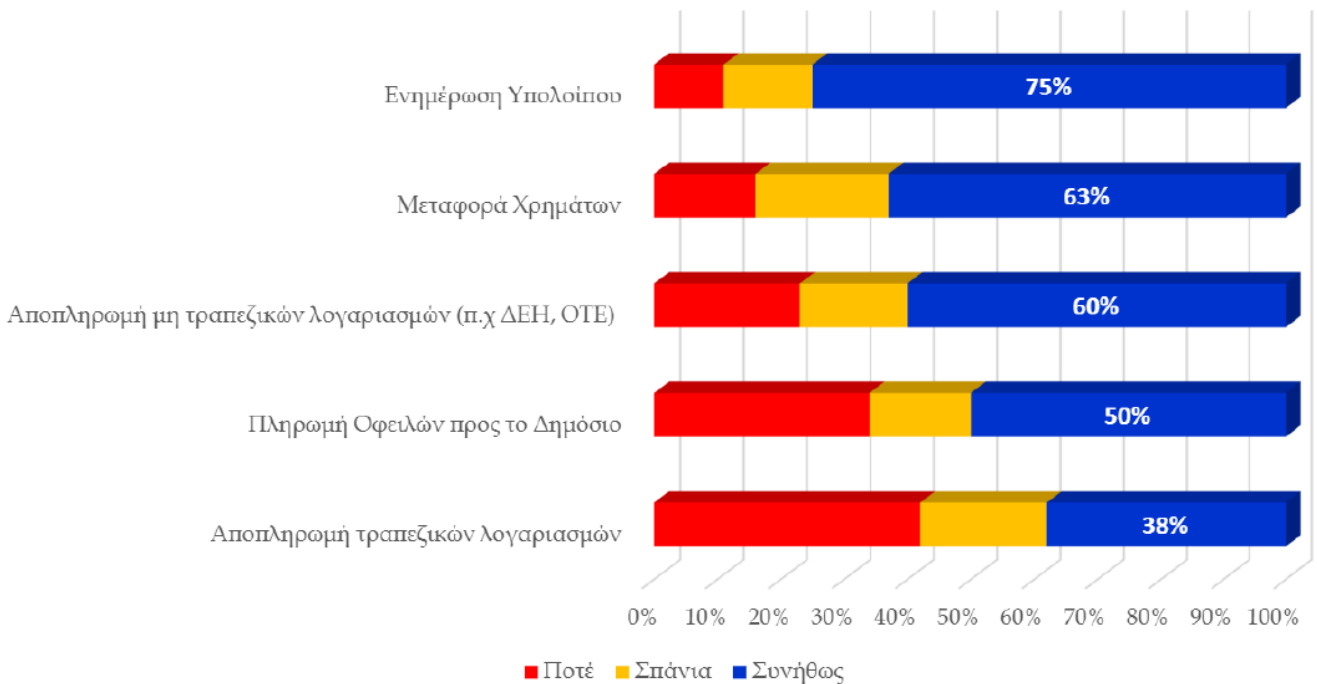
Έχετε πραγματοποιήσει Online αγορές μετά την επιβολή του Ελέγχου Κεφαλαίων (capital controls)



Ποιον τρόπο πληρωμής επιλέξατε?

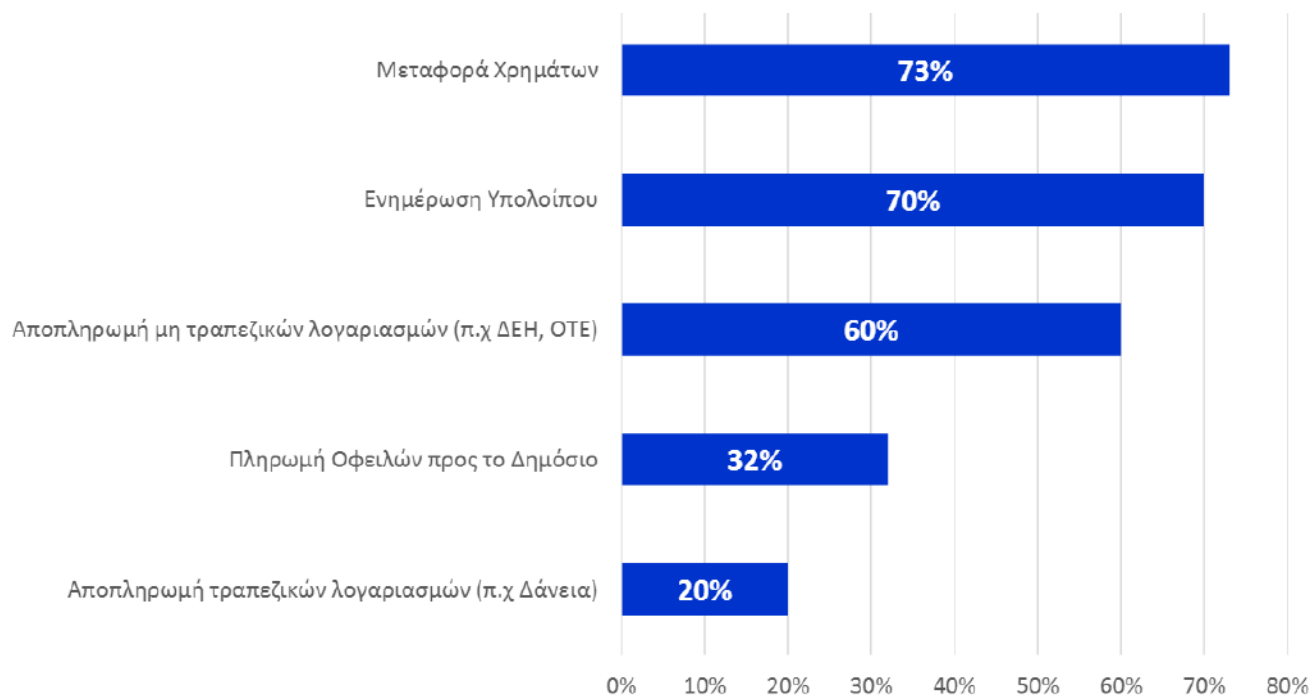


Συνήθης χρήση υπηρεσιών e-banking



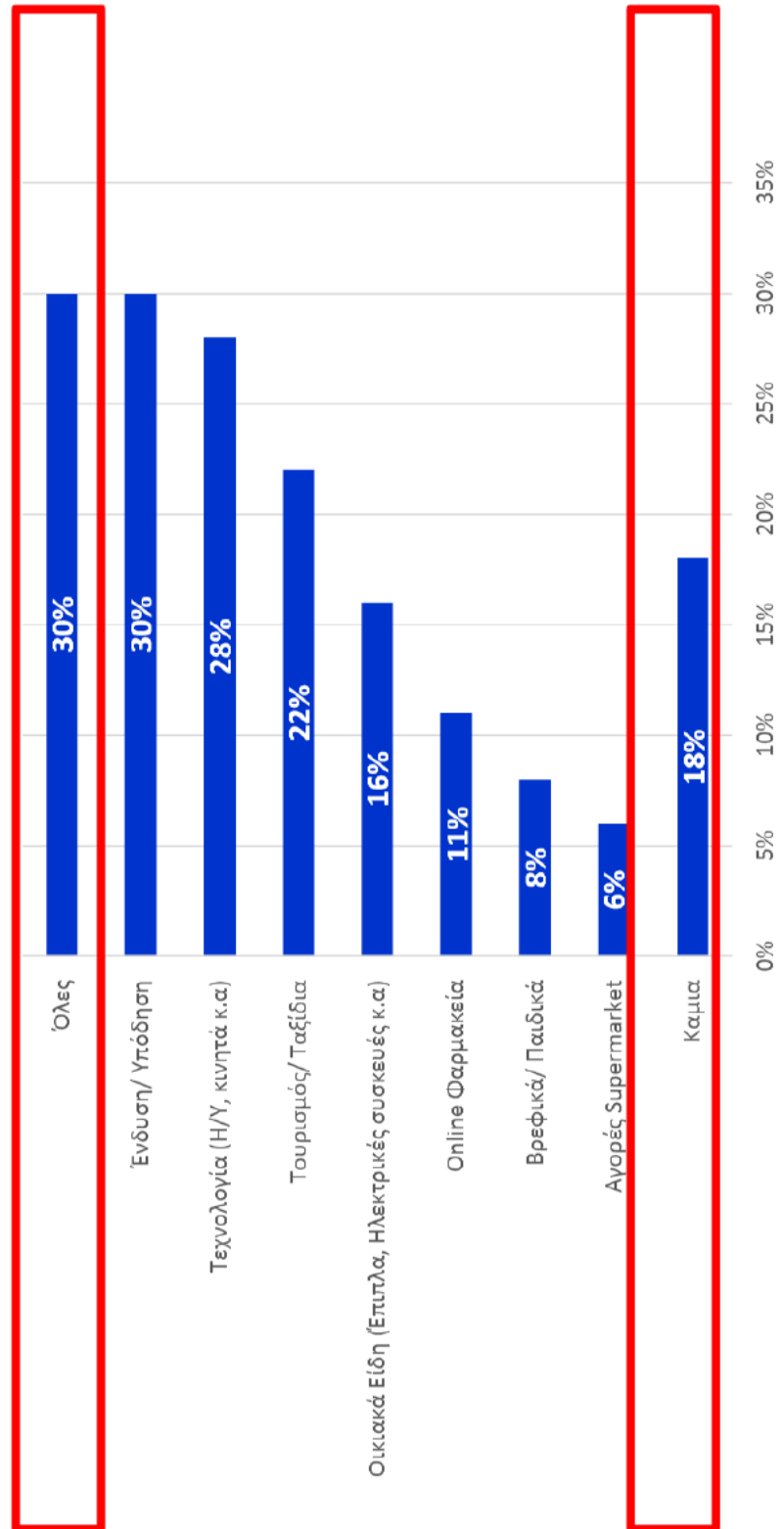
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Συναλλαγές e-banking που πραγματοποιήθηκαν μετά την έναρξη των Capital Controls



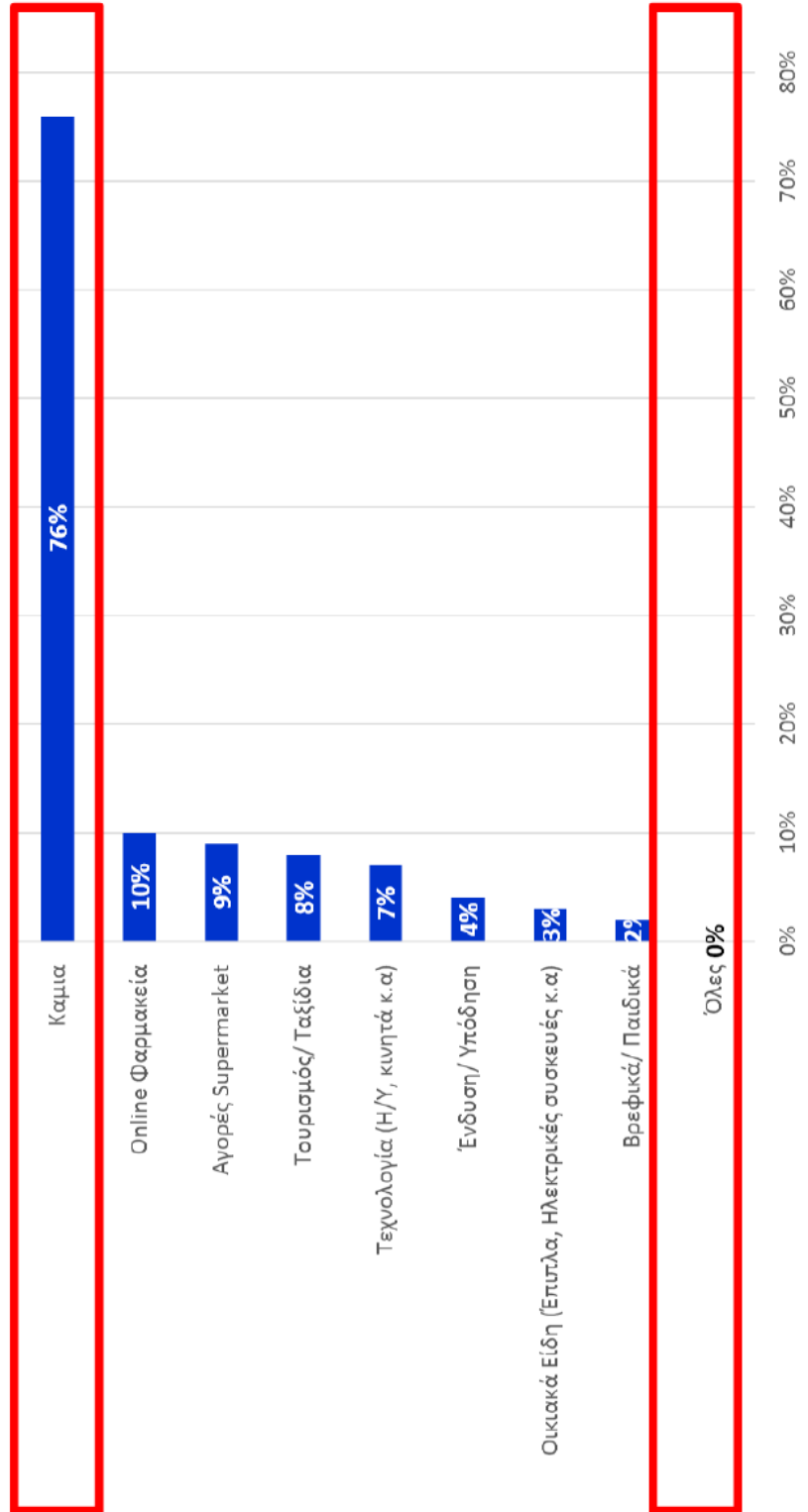
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Κατηγορίες online αγορών που περιορίστηκαν κυρίως μετά την ανακοίνωση των Capital Controls



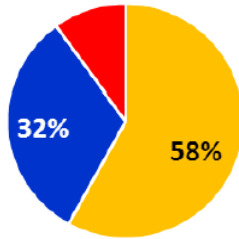
Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Κατηγορίες online αγορών που αυξήθηκαν κυρίως μετά την ανακοίνωση των Capital Controls



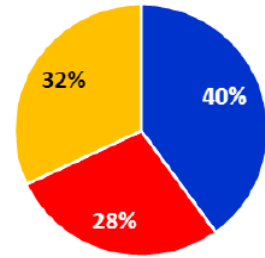
Ακυρώσεις και προβλήματα με τις online αγορές

Μετά την επιβολή C.C. ακυρώσατε κάποια online παραγγελία που είχατε ήδη κάνει?



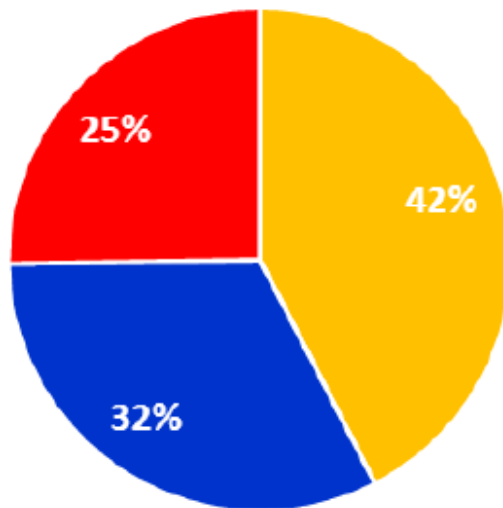
■ Δεν είχα κάνει παραγγελία ■ Ναι ■ Όχι

Μετά την επιβολή Ε.Κ έχετε αντιμετωπίσει προβλήματα στις ηλεκτρονικές σας αγορές?



■ Ναι ■ Όχι ■ Δεν έχω κάνει ηλεκτρονικές αγορές

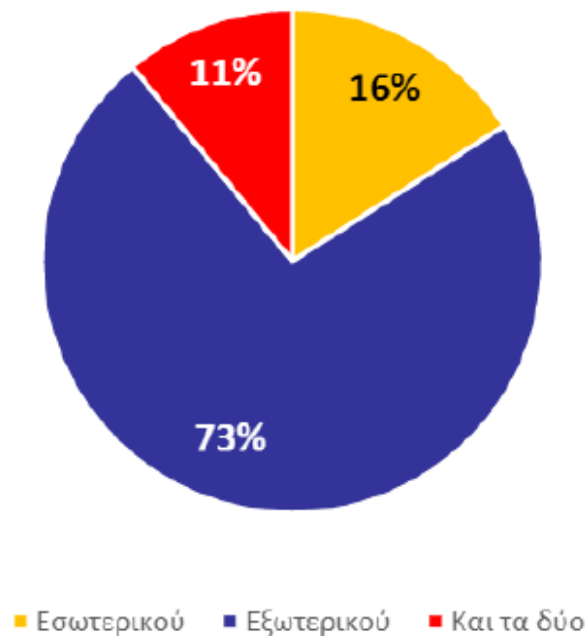
Μετά την επιβολή C.C. ακυρώσατε παραγγελία προγραμματισμένων Online αγορών?



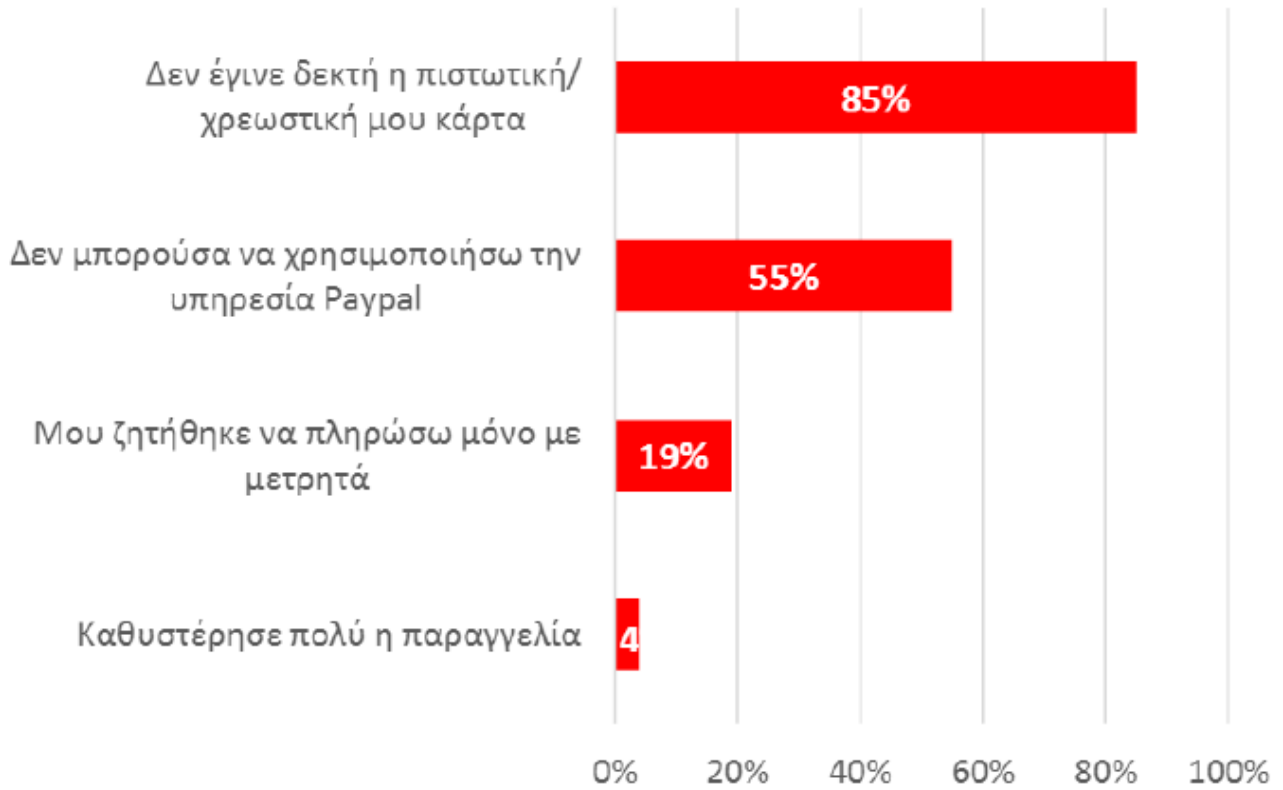
■ Δεν είχα προγραμματίσει να αγοράσω κάτι ■ Ναι ■ Όχι

Τα προβλήματα που αντιμετώπισαν με ηλεκτρονικά καταστήματα

**Αν ναι, αντιμετωπίσατε πρόβλημα
με ηλεκτρονικό κατάστημα
εσωτερικού ή εξωτερικού?**

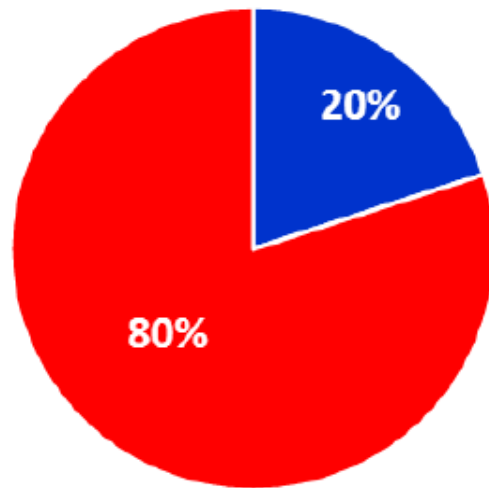


Τα προβλήματα σχετίζονται με...



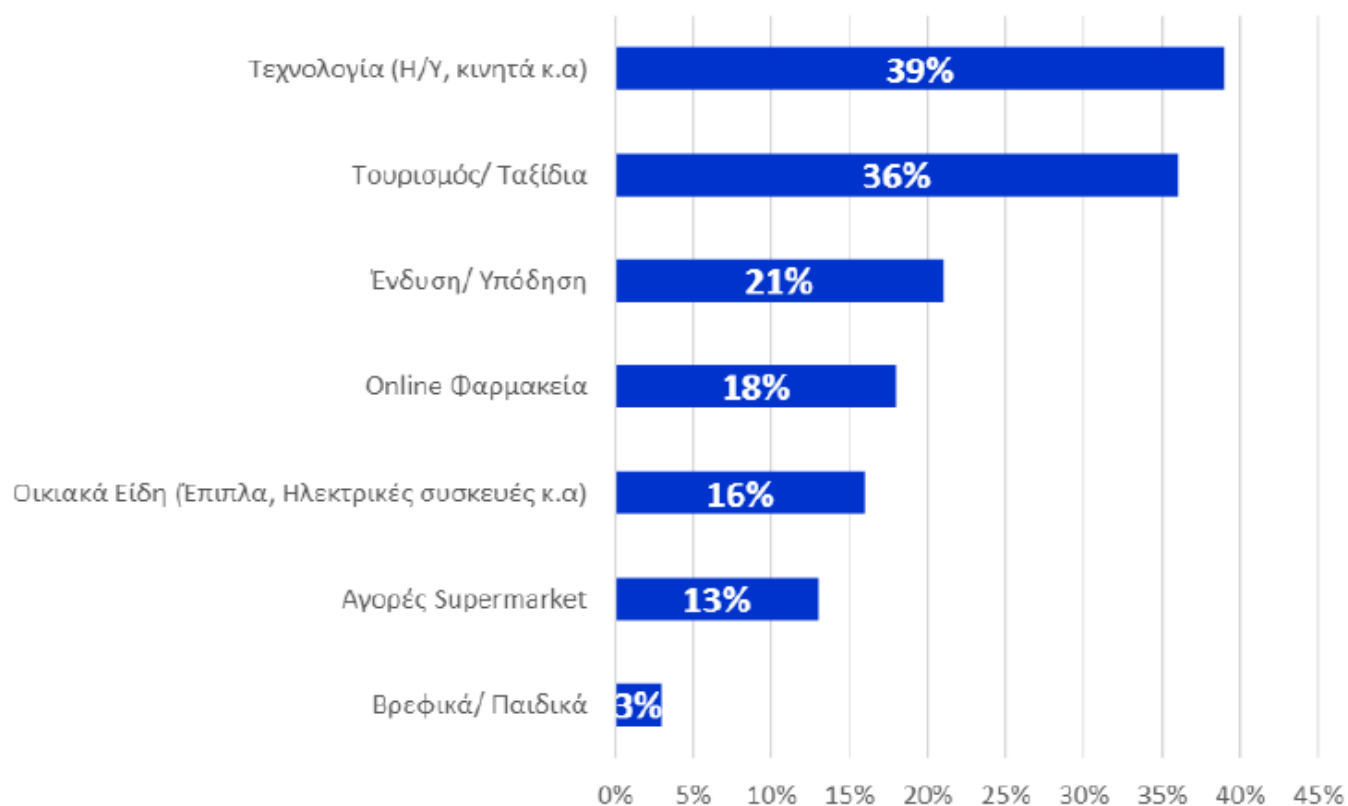
Online αγορές που δεν είχαν πραγματοποιηθεί

**Μετά την επιβολή CC πραγματοποιήσατε
Online αγορές τις οποίες δεν είχατε
σχεδιάσει πριν?**



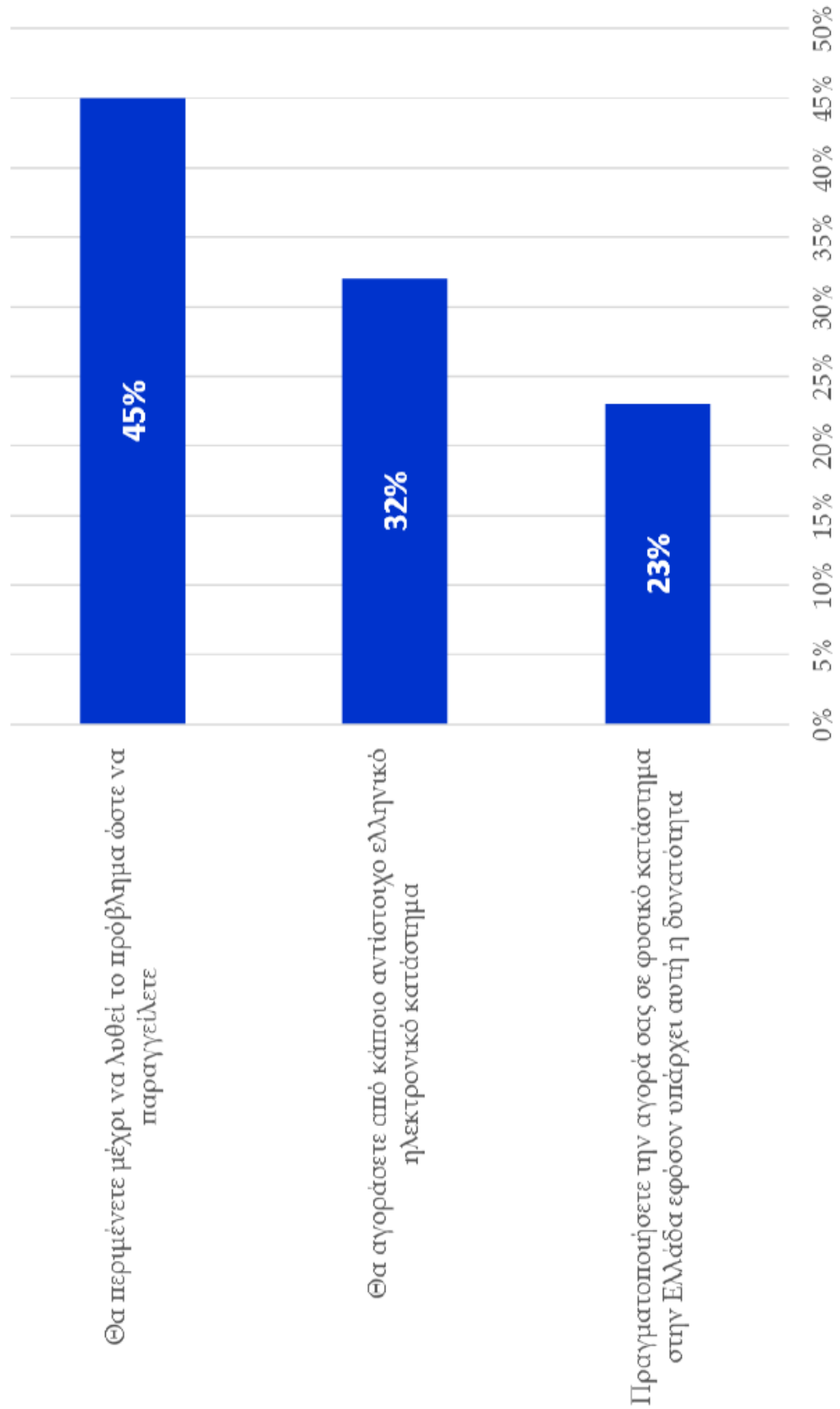
■ Ναι ■ Όχι

Αν ναι, τι είδους?



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

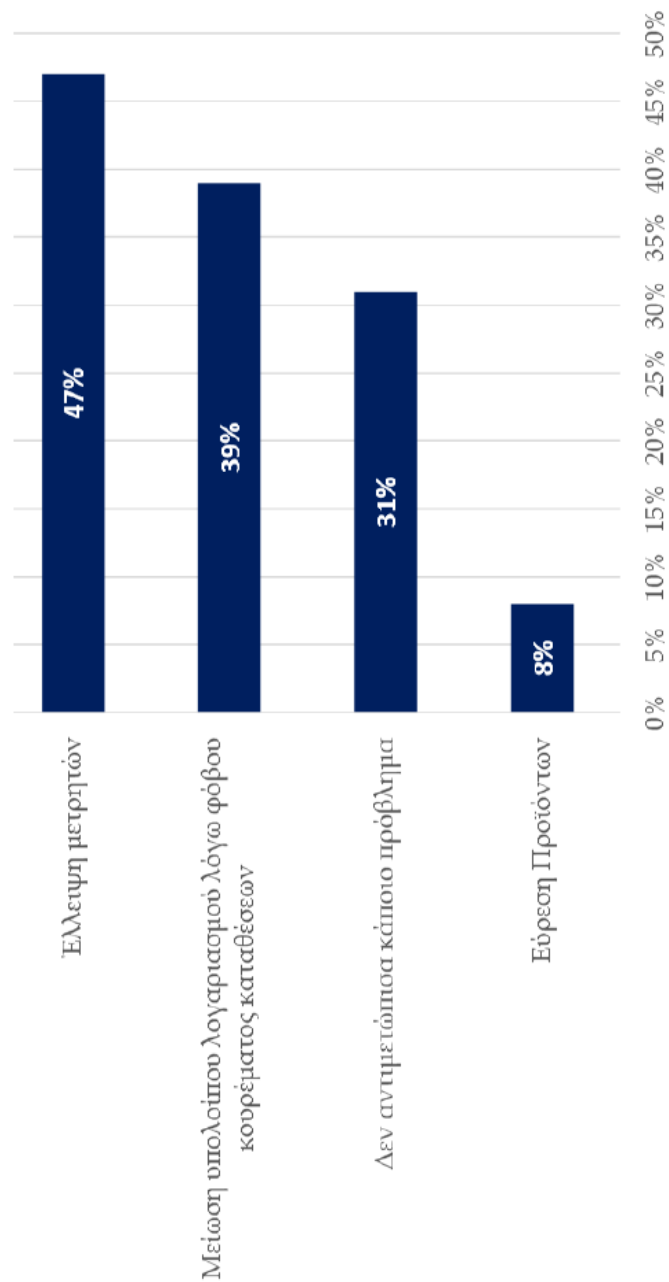
Εάν εξαιτίας των Capital Controls αντιμετωπίσετε πρόβλημα με αγορές σε ηλεκτρονικά καταστήματα του εξωτερικού θα ...



Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Προβλήματα λόγω Capital Controls που ξεπεράστηκαν με το ηλεκτρονικό εμπόριο και την ηλεκτρονική τραπεζική

Μετά την ανακοίνωση των Capital Controls χρησιμοποιήσατε τις online αγορές και την ηλεκτρονική τραπεζική για να ξεπεράσετε ποιο από τα παραπάνω προβλήματα;



Παράρτημα I Περαιτέρω Στοιχεία

Το ΙΕΛΚΑ (Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών) πραγματοποίησε πανελλήνια έρευνα καταναλωτών σουπερμάρκετ, με δείγμα 1.350 ατόμων, εξετάζει ανάμεσα σε άλλα θέματα την επίδραση της επιβολής των Capital Controls (Ελέγχων Κεφαλαίων) στον Έλληνα καταναλωτή.

Τα αποτελέσματα προσφέρουν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα συμπεράσματα σε σχέση με καταναλωτικές συνήθειες των Ελλήνων, καθώς και σημαντικές απόψεις των Ελλήνων καταναλωτών γύρω από το ρόλο των σουπερμάρκετ και των λοιπών σημείων πώλησης τροφίμων. Το γενικό συμπέρασμα των αποτελεσμάτων είναι ότι ο Έλληνας καταναλωτής αξιολογεί ιδιαίτερα υψηλά τη θετική ανταπόκριση του κλάδου σουπερμάρκετ και των προμηθευτών την περίοδο της επιβολής των Capital Controls.

Το 55% των καταναλωτών φοβήθηκε ότι θα υπάρξουν ελλείψεις τροφίμων λόγω της επιβολής των Capital Controls, ενώ μόλις το 30% δηλώνει ότι δεν φοβήθηκε κάτι τέτοιο. Παρά τη δήλωση αυτή, ένα πολύ χαμηλότερο ποσοστό (38%) των καταναλωτών δήλωσε ότι έκανε αγορές όπως π.χ. προμήθειες τις οποίες δεν είχε σχεδιάσει πριν, ενώ η πλειοψηφία, το 47% έκανε τις συνήθειες αγορές του χωρίς στοιχεία πανικού.

Το πρώτο 6μηνο του έτους οι πωλήσεις στο λιανεμπόριο τροφίμων παρουσίαζαν αύξηση κατά 1.25% και τον μήνα Ιούλιο, λόγω του "supermarket-run", παρουσίασε αύξηση κατά περίπου 6% κυρίως λόγω της αύξησης των πωλήσεων της πρώτης εβδομάδας του Ιουλίου (εβδομάδα πριν το Δημοψήφισμα), οπότε και οι πωλήσεις αυξήθηκαν πάνω από 30%. Εκ τότε οι πωλήσεις κινούνται στην χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων ετών κάτι που οφείλεται εν μέρει στις προμήθειες που έκανε μεγάλη μερίδα του κοινού μετά την επιβολή των Capital Control αλλά και λόγω της αύξησης του ΦΠΑ, της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος και της κακής ψυχολογίας του κοινού.

Ένας στους δύο καταναλωτές (49%) δηλώνει ότι μετά την επιβολή των Capital Controls χρησιμοποιεί πιο συχνά πιστωτική κάρτα για την πληρωμή των

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

αγορών του στο Σουπερμάρκετ. Έως την επιβολή των ελέγχων κεφαλαίων η Ελλάδα είχε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά χρήσης μετρητών στο λιανεμπόριο (95%) και ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης πιστωτικών και χρεωστικών καρτών. Στο λιανεμπόριο τροφίμων το ποσοστό χρήσης εκτιμάται ότι μέχρι τον Ιούνιο 2015 ήταν στα επίπεδα του 7-8% για τις μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ και κάτω από 1% για τα μικρά σημεία πώλησης. *Εκτιμάται ότι το ποσοστό χρήσης πιστωτικών καρτών αυξήθηκε εξαιτίας των ελέγχων κεφαλαίων μεσοσταθμικά από 4.5% σε 19.5%, με αύξηση για τις αλυσίδες σουπερμάρκετ από 7.5% σε 30% και για τα μικρότερα σημεία πώλησης από 1% σε 7.5%.*

Αυτή η τάση θα πρέπει να σημειωθεί έχει ένα πολύ σημαντικό κόστος, καθώς σχετική έρευνα του ΙΕΛΚΑ δείχνει ότι η πληρωμές με πιστωτική κάρτα έχουν σημαντικά υψηλότερα κόστη σε σχέση με τις αγορές με μετρητά. Υπολογίζεται ότι αυτή η εξέλιξη οδηγεί σε ετήσια αύξηση τους λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων κατά 40 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 0.21% των πωλήσεων ¹⁷.

Στο πλαίσιο της έρευνας οι Έλληνες καταναλωτές αξιολόγησαν και την ανταπόκριση που είχαν οι επιχειρήσεις του λιανεμπορίου τροφίμων στις ανάγκες και τα προβλήματα που δημιούργησαν τα Capital Controls. Η πλειοψηφία των καταναλωτών σε ποσοστό 70% θεωρεί ότι τα Σουπερμάρκετ (σε συνεργασία με τους προμηθευτές προϊόντων) ανταποκρίθηκαν θετικά στα προβλήματα που δημιούργησαν τα Capital Controls, κάτι που αντικατοπτρίζει όλες τις ενέργειες και εικόνα που είχαν οι επιχειρήσεις την περίοδο αυτή όπως: τη συνεχή αναπλήρωση των ραφιών με προϊόντα, τον περιορισμό των ελλείψεων στο ελάχιστο, την αίσθηση κανονικότητας στην καθημερινότητα, την αποφυγή πανικού παρά τον συνωστισμό στα καταστήματα, αλλά και ενέργειες που έλαβαν δημοσιότητα, όπως την πληρωμή από όλες τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις των εργαζομένων με μετρητά κλπ ¹⁸.

¹⁷ σημειώνεται ότι οι κερδοφόρες επιχειρήσεις του κλάδου λειτουργούν με καθαρό περιθώριο κερδοφορίας της τάξης του 1.0-1.5%

¹⁸ <http://www.epixeiro.gr/article/20081>

Οι επιπτώσεις των Capital Controls ανά εμπορικό κλάδο

Μικρότερες των αρχικών εκτιμήσεων ήταν σε ορισμένους κλάδους του εμπορίου οι επιπτώσεις από τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων, σύμφωνα με την Εθνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ).

Ωστόσο, όπως τονίζει η ΕΣΕΕ «το εύρος της επίδρασης των Capital Controls στον κύκλο εργασιών δεν μπορεί να προσδιοριστεί επαρκώς και να εξαντληθεί από την ανάλυση των δεδομένων ενός μόνο μήνα αλλά απαιτεί την προβολή και εκτίμηση των επιδράσεων σε βάθος χρόνου». Την ίδια ώρα, η ΕΣΕΕ αμφισβητεί τη μεθοδολογία ανάλυσης που χρησιμοποιεί η ΕΛΣΤΑΤ. Το INEMY-ΕΣΕΕ υποστηρίζει ότι αποτελεί κομβικής σημασίας ζήτημα η επιλογή του δείγματος των εταιρειών.

Οι επιπτώσεις των capital controls στην αγορά

Όσον αφορά στις επιπτώσεις των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, η ΕΣΕΕ σημειώνει: Λαμβάνοντας υπόψη τον εμπροσθοβαρή χαρακτήρα των επιζήμιων συνεπειών που συνεπάγονται οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, φαίνεται ότι η συρρίκνωση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων λιανικής παρουσίασε σημαντική μείωση κυρίως την πρώτη περίοδο της επιβολής τους. Στη συνέχεια καλλιεργώντας την προσδοκία ότι στους επόμενους μήνες η κατάσταση θα βελτιώνεται ολοένα και περισσότερο, έως ότου η πλήρης άρση των Capital Controls καταστεί εφικτή.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΠΟΧΙΚΑ ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΠΟΧΙΚΑ ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΟΓΚΟΥ (%)		
	Ιούλιος (2015/2014)	Ιούλιος Ιούνιος	2015/ 2015	Ιούλιος (2015/2014)	Ιούλιος Ιούνιος	2015/ 2015
Μεγάλα καταστήματα τροφίμων	-1,8	-2,4		-2,6	-2,5	
Πολυκαταστή- ματα	-13,4	-0,3		-11,1	0,6	
Καταστήματα καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων	-18,6	-11,8		-10,7	-9,9	
Καταστήματα τροφίμων, ποτών και καπνού	-3,8	-3,6		-6,8	-5,1	
Καταστήματα φαρμακευτικών – καλλυντικών	-6,6	-2,3		-4,2	-2,5	
Καταστήματα ένδυσης – υπόδησης	-7,5	-3,1		-2,0	-1,6	
Καταστήματα επίπλων – ηλεκτρικών ειδών-οικιακού εξοπλισμού	-23,7	-20,4		-14,8	-5,2	
Καταστήματα βιβλίων – χαρτικών και λοιπών ειδών	-3,6	-2,8		-3,5	-3,5	
Πωλήσεις εκτός καταστημάτων	1,6	-7,7		<i>Δεν υπολογίζεται</i>		

Σύμφωνα με τα στοιχεία της [ΕΛΣΤΑΤ](#) οι επιπτώσεις της επιβολής περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων στο Λιανικό [Εμπόριο](#), κατά τη διάρκεια του πρώτου μήνα εφαρμογής τους, αν και μικρότερες ήταν αισθητές. Τα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και αφορούν στο Γενικό Δείκτη Κύκλου Εργασιών των εμπορικών επιχειρήσεων λιανικής (εποχικά διορθωμένος

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

δείκτης) του Ιουλίου 2015 καταδεικνύουν μία ετήσια υποχώρηση του τζίρου κατά 8,7% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Από τη μηνιαία σύγκριση του δείκτη (Ιούλιος/Ιούνιος 2015) προκύπτει συρρίκνωση του τζίρου κατά 5,5%, καθιστώντας σαφές πως οι θερινές εκπτώσεις του δεύτερου δεκαπενθημέρου του Ιουλίου δεν κατόρθωσαν, λαμβάνοντας υπόψη και το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον, να αντιστρέψουν το υποτονικό κλίμα της αγοράς. Μάλιστα, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η παρατήρηση ότι η ετήσια μείωση στον κλάδο των τροφίμων ήταν σημαντικά χαμηλότερη από τις προβλέψεις (-1,8%), με την ομάδα της Ένδυσης & Υπόδησης να καταγράφει σχετικά περιορισμένης έκτασης απώλειες (-7,5%), ενώ αντίθετα τα καταστήματα επίπλων, ηλεκτρονικών ειδών & οικιακού εξοπλισμού υπέστησαν μεγάλο πλήγμα (-23,7%).

Προβλήματα στη μεθοδολογία της ΕΛΣΤΑΤ

Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνεται ότι ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στη μεθοδολογία που έχει υιοθετήσει η ΕΛΣΤΑΤ. Το INEMY- ΕΣΕΕ υποστηρίζει ότι αποτελεί κομβικής σημασίας ζήτημα η επιλογή του δείγματος των εταιρειών. Σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της Αρχής, οι μεγάλες επιχειρήσεις με τζίρο άνω των 200.000 ευρώ συμβάλλουν στον σχηματισμό περίπου του 65% του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών, ωστόσο δεν πρέπει να αποκλείονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του υποκλάδου Ένδυσης και Υπόδησης με ετήσιο τζίρο μικρότερο των 200.000 ευρώ. Η υιοθέτηση του συγκεκριμένου κριτηρίου στην ουσία εξαιρεί τις μικρές επιχειρήσεις, δεν ενσωματώνει ένα σημαντικό ποσοστό του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών (περίπου 35%) και αγνοεί εκείνο το κομμάτι των καταναλωτών που προφανώς δεν έχει τη δυνατότητα, είτε λόγω χρημάτων είτε λόγω απόστασης, να έχει πρόσβαση στις επιλεγθείσες από την ΕΛΣΤΑΤ μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

IBHS: Απώλειες στις πωλήσεις προϊόντων τεχνολογίας λόγω capital controls

Στα tablets, η αγορά υποχώρησε απότομα κατά 26,6%, στο ύψος των 110 δισ. ευρώ.

Σημαντικές απώλειες εμφάνισαν οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των tablets, όπως προκύπτει από μελέτη της IBHS AE, στην οποία εξετάζεται ο εγχώριος κλάδος της χονδρικής εμπορίας Η/Υ και εξοπλισμού πληροφορικής (hardware).

Σύμφωνα με τον Αλέξη Νικολαΐδη, **Economic Research & Sectorial Studies Senior Analyst**, «Το 2015, επιφύλασσε βαθμιαία επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών, με τη διεξαγωγή πρόωρων εκλογών τον Ιανουάριο, τις πολύμηνες διαπραγματεύσεις μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και των εκπροσώπων των δανειστών και την αργία των τραπεζών, τον Ιούλιο να προκαλούν ανησυχία σχετικά με ενδεχόμενη έξοδο της χώρας από την ευρωζώνη και κλίμα αβεβαιότητας στην οικονομία. Η πολιτική και οικονομική αστάθεια επέδρασε αρνητικά στον εξεταζόμενο κλάδο, ιδίως μετά την επιβολή των capital controls, καθώς, σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση των EITO και IDC, η αξία αγοράς του εξοπλισμού πληροφορικής μειώθηκε κατά 8%, στα 645 εκατ. ευρώ».

Τα ευρήματα της μελέτης καταδεικνύουν ότι οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των tablets εμφάνισαν σημαντικές απώλειες, κατά τη διάρκεια του έτους. Αναλυτικά, «στον τομέα των PCs παρουσιάστηκε πτώση 8,8%, σε σχέση με το 2014, στα 311 εκατ. ευρώ, ενώ στα tablets η αγορά υποχώρησε απότομα κατά 26,6%, στο ύψος των 110 δισ. ευρώ».

«Η επίδραση των capital controls στον τομέα των υπολογιστών διαφαίνεται και από τα στοιχεία της IDC για το τρίτο τρίμηνο του 2015, όταν και οι πωλήσεις των PCs μειώθηκαν κατά 50%, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2014. Σημαντική υποχώρηση, ωστόσο, παρατηρήθηκε και στο σύνολο της ευρωπαϊκής αγοράς. Η επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος κατά το 2015, σε συνδυασμό με τη δέσμευση της κυβέρνησης για εφαρμογή του προγράμματος των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκε με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς (περαιτέρω μείωση δημοσίων δαπανών, αύξηση φορολογίας, κ.λπ.) δεν επιτρέπει την εξαγωγή αισιόδοξων εκτιμήσεων για το τρέχον έτος. Έτσι, η IDC προβλέπει ότι εφέτος η αγορά του εξοπλισμού θα μειωθεί

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

περαιτέρω -και, μάλιστα, με επιταχυνόμενο ρυθμό- κατά 15,2%, στα 547 εκατ. ευρώ», όπως επισημαίνεται σε σχετική ανακοίνωση.

Σύμφωνα με την **Μαρία Μεταξογένη, διευθύνουσα σύμβουλο της IBHS**, «ο κλάδος θα αναπτυχθεί, εφόσον επικρατήσουν συνθήκες οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας, που θα επιτρέψουν στις εταιρείες να υλοποιήσουν απρόσκοπτα τους επενδυτικούς τους σχεδιασμούς στον τομέα της τεχνολογίας και μηχανοργάνωσης».

Χρηματοοικονομική ανάλυση του κλάδου

Στη μελέτη της IBHS αναλύονται οι οικονομικές καταστάσεις 84 επιχειρήσεων. Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν συνοψίζονται στα εξής:

- ✓ Ο κύκλος εργασιών του δείγματος, το 2014, ενισχύθηκε σημαντικά κατά 15,8%, στα 670,42 εκατ. ευρώ.
- ✓ Τα ΚΠΤΦΑ διαμορφώθηκαν στα 25,85 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 15,4%, ενώ τα ΚΠΦ αυξήθηκαν κατά 22,7%, φτάνοντας τα 11,13 εκατ. ευρώ.
- ✓ Το περιθώριο ΚΠΤΦΑ υποχώρησε ελαφρώς στο 6,5%, ενώ το περιθώριο ΚΠΦ αυξήθηκε στο 2,6%.
- ✓ Η κεφαλαιακή μόχλευση επιδεινώθηκε στο 2,2 προς 1. Το μέσο διάστημα είσπραξης Απαιτήσεων διαμορφώθηκε στους πέντε μήνες.

Παράρτημα II Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

Επείγουσες ρυθμίσεις για τη θέσπιση περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και τη μεταφορά κεφαλαίων και τις τροποποιήσεις των νόμων 4063/2012, 4172/2013, 4331/2015 και 4334/2015. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Έχοντας υπόψη: 1. Την παράγραφο 1 του άρθρου 44 του Συντάγματος, 2. την έκτακτη περίπτωση εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης να προστατευθεί το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και η ελληνική οικονομία εν γένει από την έλλειψη ρευστότητας, 3. την σχετική πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, αποφασίζουμε: Άρθρο πρώτο «Περιορισμός των αναλήψεων μετρητών και των μεταφορών κεφαλαίων» 1. Από την Δευτέρα 20 Ιουλίου 2015 λήγει η τραπεζική αργία η οποία κηρύχθηκε με την από 28 Ιουνίου 2015 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 65), όπως ισχύει και παρατάθηκε για τελευταία φορά με την αριθ. ΓΔΟΠ 0000989ΕΞ2015/ΧΠ2314/16.7.2015 (Β΄1482) απόφαση του Υπουργού Οικονομικών έως 19 Ιουλίου 2015 και επιβάλλεται περιορισμός στις αναλήψεις μετρητών και στην κίνηση κεφαλαίων κατά τα προβλεπόμενα στην παρούσα. Οι διατάξεις της παρούσας καταλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα με οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 4261/2014 (Α΄ 107), το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα ιδρύματα πληρωμών του Ν. 3862/2010 (Α΄ 113), τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος του Ν. 4021/2011 (Α΄ 218), καθώς και τα υποκαταστήματα και τους αντιπροσώπους ιδρυμάτων πληρωμών και ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος που εδρεύουν σε άλλα κράτη και λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα (στο εξής: «ιδρύματα»). 2. Από την έναρξη ισχύος της παρούσας δεν επιτρέπονται οι κάθε μορφής αναλήψεις μετρητών από κατάστημα ή από Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ATM) που υπερβαίνουν το ποσό των εξήντα (60) ευρώ ανά καταθέτη (CustomerID), ανά πιστωτικό ίδρυμα, ανά ημέρα, από τα ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Μετρητά που δεν αναλήφθηκαν κάποια ημέρα ή ημέρες μπορούν να αναληφθούν σωρευτικά έως του ποσού των τετρακοσίων είκοσι ευρώ (420) ανά εβδομάδα. 3. Η απαγόρευση ανάληψης μετρητών εφαρμόζεται και σε κάθε άλλη πληρωμή μετρητών από τα ιδρύματα, ανεξαρτήτως νομίματος, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των εισπράξεων επιταγών και των πληρωμών βάσει εγγυητικών επιστολών, οι οποίες κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό, για τις αναλήψεις από τον οποίο ισχύουν οι περιορισμοί της προηγούμενης παραγράφου. Επίσης, απαγορεύονται οι αναλήψεις μετρητών

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

με χρήση πιστωτικών και προπληρωμένων καρτών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. 4. Η μεταφορά κεφαλαίων ή μετρητών στο εξωτερικό, με κάθε τρόπο, απαγορεύεται, περιλαμβανομένης της εντολής μεταφοράς κεφαλαίων σε λογαριασμούς που τηρούνται σε πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν και λειτουργούν στο εξωτερικό, καθώς και της μεταφοράς κεφαλαίων με τη χρήση πιστωτικών, προπληρωμένων και χρεωστικών καρτών για διασυνοριακές πληρωμές. 5. Κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, επιτρέπεται η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών στο εξωτερικό για αγορές αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς μετρητά έως το ανώτατο όριο που ορίζεται ανά πιστωτικό ίδρυμα με απόφαση της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών. 6. Απαγορεύεται να ανοίγονται νέοι λογαριασμοί όψεως ή καταθετικοί, να προστίθενται συνδικαιούχοι στους ήδη υφιστάμενους και να ενεργοποιούνται αδρανείς λογαριασμοί. Στην τελευταία περίπτωση, αναστέλλεται η προθεσμία του άρθρου 3 του Ν. 4151/2013 (Α' 103). 7. Επιτρέπεται το άνοιγμα λογαριασμών αποκλειστικά για τις ακόλουθες συναλλαγές, η αναγκαιότητα των οποίων πρέπει να τεκμηριώνονται εγγράφως και με την προϋπόθεση ότι δεν υφίσταται άλλος διαθέσιμος λογαριασμός μέσω του οποίου αυτές μπορούν να διενεργηθούν: α. η πληρωμή μισθοδοσίας προσωπικού, β. η πληρωμή υποχρεώσεων του καταθέτη προς το ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, που προκύπτουν από συμβάσεις που είχαν καταρτισθεί προ της 28ης Ιουνίου 2015, γ. η καταβολή νέων συντάξεων και νέων προνοιακών επιδομάτων, δ. η εκκαθάριση συναλλαγών καρτών από νέες συμβάσεις αποδοχής (acquiring), 781 782 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) ε. η εξυπηρέτηση νεοϊδρυθέντων, μετά την 1η Μαΐου 2015, νομικών προσώπων, στ. η εξυπηρέτηση νεοφυών εταιρειών (startups) που συμμετέχουν σε προγράμματα στήριξης της νέας επιχειρηματικότητας, ζ. η κατάθεση μετρητών ως εξασφάλιση (cash collateral) εγγυητικής επιστολής, ενέγγυας πίστωσης ή δανείου στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, η. το άνοιγμα λογαριασμού υπέρ τρίτου με σκοπό είτε τη συμμόρφωση προς επιταγή για εκτέλεση χρηματικής απαίτησης, βάσει διαταγής πληρωμής, δικαστικής απόφασης ή άλλου εκτελεστού τίτλου είτε την εξόφληση απαίτησης, για την οποία έχει επιβληθεί κατάσχεση εις χείρας τρίτου, υπέρ του δικαιούχου της απαίτησης, εκτός εάν αυτός έχει δηλώσει καταθετικό λογαριασμό με οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη, θ. η πίστωση ποσών από την αλλοδαπή σε ευρώ ή ξένο νόμισμα, ύψους τουλάχιστον δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ή του ισόποσου σε ξένο νόμισμα, ι. η αποδοχή προθεσμιακής κατάθεσης μόνον στην περίπτωση που οι δικαιούχοι της ταυτίζονται με τους δικαιούχους του τροφοδότη λογαριασμού της, καταθετικού ή όψεως, ια. κάθε άλλη περίπτωση, κατόπιν έγκρισης από την Επιτροπή Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών. 8. Απαγορεύεται η πρόωρη, μερική ή ολική, εξόφληση δανείου σε πιστωτικό ίδρυμα, με εξαίρεση την αποπληρωμή με μετρητά ή έμβασμα από το εξωτερικό. 9. Απαγορεύεται η πρόωρη, μερική ή πλήρης, λήξη των προθεσμιακών καταθέσεων. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η πρόωρη μερική λήξη προθεσμιακής κατάθεσης, αποκλειστικά και

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

μόνο για την ισόποση εξόφληση: α. οφειλών προς το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς, β. τρέχουσας δόσης και ληξιπρόθεσμων οφειλών δανείου στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, γ. πληρωμής μισθοδοσίας στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, δ. πληρωμής νοσηλίων και διδάκτρων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ε. πληρωμής προμηθευτών που τηρούν λογαριασμό στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, έναντι τιμολογίων ή ισοδύναμων παραστατικών, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υφίστανται επαρκή διαθέσιμα σε λογαριασμό ταμειυτηρίου ή όψεως.

10. Ειδικότερα θέματα: α. Σε περίπτωση κατασχέσεως χρηματικής απαίτησης εις χείρας πιστωτικού ιδρύματος, της Τράπεζας της Ελλάδος ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ως τρίτου, δεν επιτρέπεται η καταβολή του ποσού της απαίτησης σε μετρητά. Το ποσό είτε καταβάλλεται με έκδοση επιταγής είτε πιστώνεται υποχρεωτικά σε τραπεζικό λογαριασμό του κατασχόντος που τηρείται στο ίδιο ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα. β. Απαγορεύεται η κατάρτιση συμβάσεων αποδοχής συναλλαγών με κάρτες πληρωμών, εφόσον η εκκαθάρισή τους πραγματοποιείται με πίστωση λογαριασμού του εμπόρου, ο οποίος τηρείται εκτός Ελλάδος σε φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών. γ. Απαγορεύεται η μεταφορά θεματοφυλακής στο εξωτερικό για τίτλους που αποκτήθηκαν μετά την έναρξη της ισχύος της τραπεζικής αργίας. Επίσης, απαγορεύεται η μεταφορά στο εξωτερικό θεματοφυλακής τίτλων που τελούν υπό διαπραγμάτευση σε οργανωμένες αγορές ή πολυμερείς μηχανισμούς που λειτουργούν εντός και εκτός Ελλάδος. δ. Δεν επιτρέπονται μεταφορές κεφαλαίων για την απόκτηση χρηματοπιστωτικών μέσων του άρθρου 5 του Ν. 3606/2007 (Α' 195) μέσω οργανωμένων αγορών και πολυμερών μηχανισμών διαπραγμάτευσης ή επαγγελματιών που διαθέτουν τέτοια χρηματοπιστωτικά μέσα, όπως Ο.Σ.Ε.Κ.Α. ή Ο.Ε.Ε.. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς δύνανται να αίρονται οι περιορισμοί των περιπτώσεων γ και δ και να ρυθμίζονται οι όροι διενέργειας τέτοιων μεταφορών κεφαλαίων.

11. Εξαιρούνται των απαγορεύσεων και περιοριστικών μέτρων των προηγούμενων παραγράφων: α. Συναλλαγές της Ελληνικής Δημοκρατίας β. Συναλλαγές της Τράπεζας της Ελλάδος γ. Συγκεκριμένες συναλλαγές, η διενέργεια των οποίων εγκρίνεται με απόφαση της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών δ. Οι διασυνοριακές εντολές πληρωμών που αφορούν αποκλειστικά στην πίστωση ενός λογαριασμού που τηρείται σε ίδρυμα που λειτουργεί στην Ελλάδα. ε. Οι συναλλαγές κίνησης κεφαλαίων που αφορούν σε διαχείριση της ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα και σε υποχρεώσεις πληρωμών στο πλαίσιο διαχείρισης συμβάσεων που προϋπήρχαν της θέσης σε ισχύ της από 28 Ιουνίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 65), όπως ενδεικτικά, εξυπηρέτηση πληρωμών σε σχέση με τίτλους και τιτλοποιήσεις που εξέδωσε το πιστωτικό ίδρυμα, εκκαθάριση συναλλαγών με κάρτες πληρωμών διεθνών σχημάτων καρτών, συναλλαγές ανταλλαγής περιθωρίου ασφάλισης στο πλαίσιο εξυπηρέτησης διεθνών συμβάσεων ISDA, CSA, GMRA, Escrow, EIB, λοιπών εξασφαλίσεων (collaterals) με πιστωτικά ιδρύματα της αλλοδαπής, κ.λπ.,

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

σύμφωνα με διαδικασία που θα ορισθεί από τη διοίκηση αυτού και θα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή Εγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών.. Προς απόδειξη της ως άνω φύσης των εξαιρούμενων συναλλαγών θα πρέπει να υφίσταται πλήρης τεκμηρίωση, η οποία κοινοποιείται στην ίδια Επιτροπή. στ. Όλα τα χρηματικά ποσά που μεταφέρονται από την αλλοδαπή με μεταφορά πίστωσης σε λογαριασμούς που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί στην Ελλάδα, εφόσον μεταφέρονται εκ νέου σε λογαριασμό που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί στο εξωτερικό. Η σχετική τεκμηρίωση της συναλλαγής εισροής κεφαλαίων από την αλλοδαπή και εκροής εκ νέου στην αλλοδαπή, θα είναι ευθύνη του πιστωτικού ιδρύματος και πρέπει να είναι πλήρης. Οι διοικήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων θα ανακοινώσουν τον τρόπο και το χρόνο υλοποίησης της εφαρμογής των προβλεπόμενων στην παράγραφο αυτή. ζ. Μεταφορές πιστώσεων από ελληνικό εκπαιδευτικό οργανισμό δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή τεχνολογικό φορέα κατά την έννοια του Ν. 4310/2014 (Α' 258) σε λογαριασμό τηρούμενο σε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει και λειτουργεί στο εξωτερικό, ποσού που προέρχεται αποκλειστικά από μεταφορές πιστώσεων από το εξωτερικό, το οποίο πιστώθηκε σε λογαριασμό που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί στην Ελλάδα εντός του 2015 αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των εκπαιδευτικών ή ερευνητικών σκοπών, μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ). Για την πραγματοποίηση αυτών των συναλλαγών ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 783 τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν στο άνοιγμα ειδικού προς τούτο λογαριασμού, στον οποίον και μόνον θα πιστώνονται εφεξής τα προς μεταφορά ποσά. η. Πληρωμές μισθοδοσίας στο εξωτερικό για εργαζόμενους σε διπλωματικές αποστολές, μόνιμες αντιπροσωπείες ή άλλες υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου, με μεταφορά πίστωσης του ισόποσου της μισθοδοσίας, σε λογαριασμό που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί εκτός Ελλάδος. Οι εργαζόμενοι σε διπλωματικές αποστολές, μόνιμες αντιπροσωπείες ή άλλες υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου στο εξωτερικό, οι οποίοι τηρούν λογαριασμούς μισθοδοσίας σε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει και λειτουργεί στην Ελλάδα, επιτρέπεται να μεταφέρουν το ισόποσο της μισθοδοσίας τους σε λογαριασμό τους στο εξωτερικό, τεκμηριώνοντας εγγράφως την ιδιότητά τους. θ. Έμβασμα από ελληνικό δημόσιο εκπαιδευτικό οργανισμό δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή τεχνολογικό φορέα κατά την έννοια του Ν. 4310/2014 (Α' 258) σε λογαριασμό τηρούμενο σε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει και λειτουργεί στο εξωτερικό ποσού που προέρχεται αποκλειστικά από έμβασμα από το εξωτερικό, το οποίο εκτελέστηκε μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας, αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των σκοπών ερευνητικού προγράμματος. Για την πραγματοποίηση αυτών των συναλλαγών τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν στο άνοιγμα ειδικού προς τούτο λογαριασμού, στον οποίον και μόνον θα πιστώνονται εφεξής τα προς μεταφορά ποσά. ι. Η χωρίς περιορισμό ποσού ανάληψη μετρητών από έναν, ανά δικαιούχο, τραπεζικό λογαριασμό στις πρεσβείες και στα μέλη των διπλωματικών αποστολών στην

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Ελλάδα με την επίδειξη σχετικής έγγραφης βεβαίωσης από την οικεία πρεσβεία ή του διπλωματικού διαβατηρίου. ια. Η καταβολή από τα ιδρύματα πληρωμών του Ν. 3862/2010 (Α' 113) μετρητών στους δικαιούχους από έμβασμα εξωτερικού, εάν έχει προηγηθεί εισαγωγή του αντίστοιχου ποσού σε φυσική μορφή από το εξωτερικό από την έναρξη ισχύος της παρούσας, με σχετική δήλωση της εν λόγω εισαγωγής στην Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, επιτρέπεται η διακίνηση χρηματικών εμβασμάτων στο εσωτερικό με καταβολή μετρητών στους δικαιούχους, υπό την προϋπόθεση ότι ο πληρωτής έχει καταθέσει το σύνολο του ποσού σε φυσική μορφή. ιβ. Η πληρωμή νοσηλίων και ιατρικών εξόδων και διδάκτρων, με την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών στο πιστωτικό ίδρυμα μέσω του οποίου διενεργείται η συναλλαγή από τα οποία αποδεικνύεται η συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων. Η πληρωμή των εν λόγω δαπανών συντελείται, υποχρεωτικά, ηλεκτρονικά μέσω του πιστωτικού ιδρύματος, σε λογαριασμό, που τηρείται στο εξωτερικό για την πίστωση τους και όχι σε λογαριασμό του ίδιου του δικαιούχου. ιγ. Στην περίπτωση των νοσηλίων στο εξωτερικό, επιτρέπεται καταβολή μέγιστου εφάπαξ ποσού δυο χιλιάδων (2.000) ευρώ σε μετρητά ή το ισόποσό του σε ξένο νόμισμα για ένα συνοδό. ιδ. Η μεταφορά μέγιστου ποσού πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ή του ισόποσού του σε ξένο νόμισμα, ανά ημερολογιακό τρίμηνο, συνολικά, για έξοδα διαμονής και διαβίωσης φοιτητών που σπουδάζουν στο εξωτερικό ή συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών. Η πληρωμή συντελείται, υποχρεωτικά, ηλεκτρονικά μέσω πιστωτικού ιδρύματος, σε λογαριασμό, που τηρείται στο εξωτερικό, με δικαιούχο το φοιτητή. 12. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου πρώτου της από 28 Ιουνίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 65) όπως τροποποιήθηκαν με την από 30 Ιουνίου 2015 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 66) και αντικαταστάθηκαν δυνάμει της παραγράφου 3 του άρθρου πρώτου της από 14 Ιουλίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 79) παραμένουν σε ισχύ. Επίσης, διατηρείται σε ισχύ η παράγραφος 4 του άρθρου 1 της από 30 Ιουνίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 66) για όσο χρόνο ισχύουν οι περιορισμοί ανάληψης μετρητών του παρόντος άρθρου. 13. Η Τράπεζα της Ελλάδος πραγματοποιεί δειγματοληπτικούς ελέγχους για τη συμμόρφωση των ιδρυμάτων με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για τα θέματα της αρμοδιότητάς της και επιβάλλει σε αυτά για κάθε παράβαση πρόστιμο ύψους έως του ενός δεκάτου του ποσού της αντίστοιχης συναλλαγής. 14. Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος άρθρου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή έως του ενός δεκάτου του ποσού της αντίστοιχης συναλλαγής. Επιπλέον, το πιστωτικό ίδρυμα υποχρεούται να καταγγείλει την σύμβαση εργασίας ή έργου του προσώπου που ευθύνεται για την παράβαση. 15. Τα μέλη και ο γραμματέας της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών, καθώς και τα μέλη και ο γραμματέας της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών που συστήθηκε με την από 28 Ιουνίου 2015 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 65), όπως

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς επίσης και τα μέλη της ομάδας υποστήριξης που συνιστάται σύμφωνα με την από 14 Ιουλίου 2015 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 79), κατά την άσκηση των καθηκόντων τους δεν υπέχουν ποινική, αστική, διοικητική ή άλλη ευθύνη, εκτός εάν αποδειχθεί ότι βαρύνονται με δόλο. Για μια διετία από την έναρξη ισχύος της παρούσας αναστέλλεται η άσκηση ποινικής δίωξης στα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου. 16. Η Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης Εύξεινου Πόντου (‘BlackSeaTradeandDevelopmentBank’) δεν εμπίπτει στους περιορισμούς και τις απαγορεύσεις του παρόντος άρθρου. 17. Με πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος δύναται να προβλέπονται περιορισμοί στη μεταφορά χαρτονομισμάτων σε ευρώ ή και σε ξένο συνάλλαγμα εκτός της Ελληνικής Επικράτειας. Με την ίδια πράξη μπορεί, επίσης, να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα εφαρμογής της παραπάνω απαγόρευσης, να προβλέπονται διαφοροποιήσεις για χώρες της ζώνης SCHENGEN και για χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να θεσπίζονται ειδικές εξαιρέσεις για κατηγορίες προσώπων. 18. Οι μη ρυθμιζόμενες από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου δραστηριότητες των ιδρυμάτων διενεργούνται υπό τους όρους και προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να αίρονται, τροποποιούνται ή καταργούνται περιορισμοί και απαγορεύσεις συναλλαγών και πράξεων που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος, να προστίθενται νέοι περιορισμοί και απαγορεύσεις συναλλαγών ή πράξεων και να ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα που αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος. 19. Με απόφαση των συναρμόδιων Υπουργών δύναται να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα της παρ. 4 του άρθρου πρώτου της από 14 Ιουλίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 79)¹⁹.

¹⁹ www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%A0%CE%9D%CE%A0%20_84_18_7_2015.pdf

Επίλογος

Εν κατακλείδι, πολύς λόγος γίνεται τελευταία - και διενεργείται και εισαγγελική έρευνα – για τα capital controls και την επίδραση τους στην ελληνική οικονομία. Για πολλούς είναι ακατανόητο το γιατί επιβλήθηκαν και πώς θα αρθούν. Παρά το γεγονός ότι το ζήτημα είναι σύνθετο, είναι ταυτοχρόνως και λογικά εξηγήσιμο.

“Στην Ευρώπη υπάρχει καθεστώς ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων. Κάθε Έλληνας έχει δικαίωμα να μετακινεί τα χρήματά του ελεύθερα από χώρα σε χώρα χωρίς κανένα περιορισμό, το ίδιο φυσικά και όλοι οι άλλοι Ευρωπαίοι.

Η μετακίνηση χρημάτων γίνεται για οποιαδήποτε αιτία, αλλά συνήθως για να βρεθούν καλύτερες αποδόσεις, για να επενδυθούν τα χρήματα στο εξωτερικό ή για να προστατευθούν αν υπάρχει ανασφάλεια ή κίνδυνος σε μια χώρα. Από την αποκάλυψη της άθλιας κατάστασης της ελληνικής οικονομίας, δηλαδή από το 2009 και μετά, πολλοί Έλληνες και κατά πάσα πιθανότητα πάρα πολλοί ξένοι, μετακίνησαν τα χρήματά τους σε άλλες χώρες προκειμένου να τα προστατεύσουν από δυο κυρίως κινδύνους:

Πρώτον από τον κίνδυνο πτώχευσης της χώρας και δεύτερον από τον κίνδυνο πτώχευσης του τραπεζικού συστήματος.

Παράλληλα η λογική όλων ανεξαιρέτως των ελληνικών κυβερνήσεων που έλεγε ότι αντί να μειωθούν οι δαπάνες του δημοσίου πρέπει να αυξηθούν οι φόροι, προκάλεσε έναν επιπλέον κίνδυνο, της βαριάς φορολόγησης των καταθέσεων.

Οι επιπτώσεις

Με την επιβολή των capital controls απαγορεύτηκε η μετακίνηση χρημάτων από την Ελλάδα στο εξωτερικό και η ανάληψη μετρητών πάνω από 420 Ευρώ

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

εβδομαδιαίως προκειμένου να σταματήσει το χρήμα να φεύγει από τη χώρα αλλά και από το τραπεζικό σύστημα.

Οι επιπτώσεις ήταν σημαντικές για την οικονομία και κυρίως για πάρα πολλές επιχειρήσεις, που είτε εισήγαγαν προϊόντα από το εξωτερικό, είτε εισήγαγαν πρώτες ύλες για να φτιάξουν τελικά ελληνικά προϊόντα. Φανταστείτε ότι ακόμη και τα Μπισκότα Παπαδοπούλου, ένα παραδοσιακό σχεδόν, κατεξοχήν ελληνικό προϊόν, αντιμετώπισαν δυσκολίες στην παραγωγή τους.

Η Τράπεζα της Ελλάδος φρόντισε σταδιακά να διαμορφώσει κανάλια για να μπορούν να συνεχιστούν κάποιες βασικές εμπορικές συναλλαγές για τις επιχειρήσεις. Παράλληλα όμως υπήρχαν και άλλα προβλήματα, όπως π.χ. ότι καμία ελληνική επιχείρηση δεν μπορούσε να πληρώσει τους υπαλλήλους που είχε στο εξωτερικό, πχ ξένους ανταποκριτές των εφημερίδων και των τηλεοράσεων, ή υπαλλήλους επιχειρήσεων και αντιπροσώπους στο εξωτερικό κλπ.

Σταδιακά όλα αυτά ρυθμίστηκαν ή ρυθμίζονται, και οι εμπορικές συναλλαγές έχουν σε κάποιο βαθμό αποκατασταθεί. Όμως η ζημιά που έγινε και στη φήμη της χώρας και στην οικονομία είναι μεγάλη, διότι πχ οι ξένοι δεν πουλούσαν κανένα προϊόν σε Έλληνα εισαγωγέα χωρίς την προκαταβολή μετρητών και σήμερα δεν μπορεί κανείς να αγοράσει ούτε φθηνά προϊόντα από το εξωτερικό μέσω ίντερνετ, με εξαίρεση ορισμένους προμηθευτές και ορισμένα μικρά ποσά. Θα περίμενε κανείς ότι ο περιορισμός των εισαγωγών λόγω δυσκολιών που προκαλούν τα capital controls ίσως οδηγούσε σε αύξηση της παραγωγής εγχώριων υποκατάστατων και αύξησης των εξαγωγών. Ενώ οι εισαγωγές περιορίστηκαν σε κάποιο βαθμό από τα capital controls αλλά κυρίως από την έλλειψη χρήματος, ούτε η παραγωγή αυξήθηκε ούτε οι εξαγωγές. Αντίθετα η παραγωγή δυσκολεύτηκε ελλείψει εισαγωγών πρώτων υλών. Από την άλλη μεριά ο περιορισμός των cash controls, δηλαδή ο περιορισμός στις αναλήψεις μετρητών, ενδεχομένως να βοήθησε στη μείωση της φοροδιαφυγής, αλλά καθώς οι μισθοί έχουν μειωθεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα, τα 1680 Ευρώ που επιτρέπεται να σηκώνουμε σε μετρητά είναι περισσότερα από τον μισθό και έτσι το σύνολο των μισθών μπορεί να ξοδεύεται σε μετρητά και μάλιστα σε μαύρα μετρητά.

Η Επίδραση των Capital Controls στην Ελληνική Οικονομία

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν επιτρέπεται εκ του καταστατικού του να δανείζει μια χώρα με μη βιώσιμο χρέος. Η Λαγκάρντ και τα στελέχη του θα κατηγορηθούν προσωπικά και θα έχουν νομικές επιπτώσεις αν το κάνουν. Το θέλει όμως και ο Ντράγκι ο οποίος δήλωσε πρόσφατα ότι, για να συμμετάσχει η Ελλάδα στην ποσοστική χαλάρωση, δηλαδή για να μπορεί να αγοράζει ελληνικά ομόλογα η ΕΚΤ θα πρέπει πρώτα το χρέος να γίνει βιώσιμο, αλλιώς δεν μπορεί να αγοράσει. Διευκρίνισε όμως ότι θα κρίνει η ίδια η ΕΚΤ, με δικά της κριτήρια αν το χρέος είναι βιώσιμο (άρα δεν θα αρκестεί στην άποψη του ΔΝΤ ή άλλων οργανισμών). Ο Ντράγκι θέλει να γίνει βιώσιμο το ελληνικό χρέος και μπορεί να πιέσει τους Ευρωπαίους να το κάνουν.

Προοπτική του θέματος – κρίση από τους πολίτες

Η πλήρης άρση των κεφαλαιακών περιορισμών που τέθηκαν σε ισχύ στις 29 Ιουνίου 2015, αποτελεί κεντρικό στόχο για κυβέρνηση και ΤτΕ μετά την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης και υπό την προσδοκία θετικών εξελίξεων στο μέτωπο κινήσεων ελάφρυνσης του χρέους και συμμετοχής της χώρας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ.

Στον ευνοϊκό αντίκτυπο που θα επιφέρουν στην ψυχολογία της αγοράς οι ανωτέρω προσδοκώμενες εξελίξεις, θα επενδυθούν οι προσπάθειες για την ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών μέσω της επιστροφής καταθέσεων, πρωτίστως αυτών που βρίσκονται κάτω από το στρώμα.

Δεδομένου, όμως, ότι το μείζον για να επιστρέψουν οι καταθέσεις στις τράπεζες είναι όχι απλά η καλύτερη ψυχολογία, αλλά η εμπιστοσύνη των καταθετών, η "στάθμη" της τελευταίας θα αρχίσει να αξιολογείται συστηματικά. Μάλιστα, η ΤτΕ πρόκειται να αναθέσει σε εμπειρογνώμονα τη διεξαγωγή έρευνας για την αξιολόγηση της εμπιστοσύνης των καταθετών και τις επιπτώσεις των κεφαλαιακών ελέγχων στην οικονομία, η οποία θα είναι έτοιμη τον προσεχή Μάρτιο, με στόχο να διασφαλιστεί ότι το **timing** της περαιτέρω χαλάρωσης των capital controls, και πόσω μάλλον το χρονικό σημείο της πλήρους άρσης τους, δεν θα απειλήσουν με νέα καταθετική αιμορραγία τις τράπεζες.

Πηγές

- www.sev.org.gr/Uploads/Documents/48788/BANK_EFFECTS_v8_7.pdf
- www.-e-forologia.gr
- www.oe-e.gr
- www.iobe.gr
- www.capital.gr
- www.bankwars.gr
- www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%A0%CE%9D%CE%A0%20_8_4_18_7_2015.pdf

- Νίκος Μούσης, Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999
- Παναγιώτη Γ. Κορλίρα, Νομισματική Θεωρία, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα 2000
- Ελένη Ανδρικοπούλου – Γρηγόρης Καυκαλάς, Ο Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος, Η Διεύρυνση και η Γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 2000
- Δεδουσόπουλος Α., Θεωρίες της Ανεργίας, εκδόσεις Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός, σελ. 57-83, Αθήνα 2000
- Λιαργκόβας Παναγιώτης, Σύγχρονα θέματα της ελληνικής και διεθνούς οικονομίας, Εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ, 2010
- Αγγελόπουλος Παναγιώτης, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ, 2013
- Νικόλαος Καραβίτης, Δημόσιο χρέος και έλλειμα, Εκδόσεις Διόνικος, 2008